

හත්ථනගල්ල විහාර වංශයා

ධම්මවිවය

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1.

ස්තෙත්තත්තරාය හදයා මලමල්ලිකාය,
පජ්ජාලිතො මතිදසාය ජිනජ්ජදීපො;
මොහණ්ඩකාරමබ්ලං මම නීහරන්තො,
නිව්චං විභාවයතු වාරු පදත්ථරාසිං.

2.

ලඬකාහිසිත්තවසුධාධිපතීසු රාජා,
යො බොධිසත්තගුණවා සිරිසඬ්ඝබොධි;
තස්සාතිවාරු වරියා රචනාමුබ්බත,
චක්කාමි හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසං.

3.

බ්‍රහ්මත්වයෙනනුගතත්ථමනොමදස්සි,
බ්‍යාතෙන සබ්බයතිරාජධුරණ්ඩරෙන;
ච්ඡාපාරිතොහමිතිභානුගතං කථඤ්ච,
නිස්සාය පුබ්බලිඛිතංවිධ වායමාමි.

4. අර්ණථ සුගතාගමසුධාපගානිද්ධොතකුදිට්ඨිවිසකලඬිකාය ලංකාය
භගවතො අඬ්ඨිරසස්සමභානාගචනුය්‍යානෙ සමිතිසමාගතයක්ඛ
රක්ඛසලොකවිජයාපදානස්ස සිද්ධක්ඛෙන්තභූතො
සිහලමහිමණ්ඩලමණ්ඩනාය මානො විවිධරතනාකරොපලක්ඛමානමහග්ග්‍යමණි
හෙදො මණි හෙදො නාම ජනපදො.

5.

ලද්ධාන සත්ථු වරණඬිකමනඤ්ඤලබ්භ,
මානණ්දිනා සුමනකුට්ඨිලුච්චයෙන;
උස්සාපිතා විජයකෙතුමතල්ලිකෙව,
සුද්ධොරුවාලුකනදී යමලඬිකරොති.

6.

ලඬිකාය යක්ඛගණනීහරණ ජිනස්ස,
වම්මාසනුග්ගනභුනාසනඵස්සදාහා;
සංසාරරක්ඛසවපුබ්භවබුබ්බලංව,
යස්මිං විහානි මහියඬිගණ ථූපරාජා.

7.

සදාමහොසාය මහාපගාය,
පානීයපානාය සමොසටානං;
සමුච්චයො සාරදවාරිදානං,
නුනං ගතො ටාවරථූපරූපං.

8.

තස්සාපගාය විමලමිබුනි දිස්සමාන,
මාලොලවිචිතරලං පටිබ්බිමිරූපං;
හොගෙහි වෙධිය නිජං භවනං ඵණ්හි,
පූජත්ථිකෙහි විය රාජති නියමානං.

9. තස්ස මහියඬිගණ මහා විහාරස්ස පරියන්තගාමකෙ සෙලාභයො නාම
බත්තියො පටිවසන්තො පුත්තං පටිලහිත්වා අඬිගලක්ඛණපාඨකානං දස්සෙසි
තෙ තස්ස කුමාරස්ස අඬිගලක්ඛණානි ඔලොකෙත්වා “අයං කුමාරො
බමකසත්තො නහොති. ධඤ්ඤපුඤ්ඤලක්ඛණසම්පන්නො, සකලමිපි
සීහලදීපං ඵකච්ඡත්තං කරිත්වා මහත්තමහත්තානි අච්ඡරියබ්භූතානි
මහාවීරවරිතානි දස්සෙස්සති”ති ව්‍යාකරිංසු.

10. තතො සෙලාභය බත්තියො පුත්තස්ස අභිසෙකාදිසම්පත්තිං සුත්වා
කොට්ඨපත්තපමොදපරවසොපි තස්මිං කාලෙ අනුරාධපුරෙ රජ්ජං කාරයතා
“වොහාරතිස්සමහාරාජතො කදාවි කෙවි උපද්දවො ජායිස්සතීති.
ජාතපරිසඬිකොතං කුමාරමාදාය මහියඬිගණමහාවිහාරෙ බොධි අඬිගණ
පරිත්තග්ගෙ සන්නිපතිතස්ස නණ්දමහාථෙරපමුඛස්ස මහාහික්ඛුසඬිසස්ස
මජ්ඣෙ නිපජ්ජාපෙත්වා “ඵසො මෙ හන්තෙ කුමාරො මහාසඬිසස්ස ව මහා
බොධිපාදස්ස ව සරණං ගච්ඡති තං සබ්බෙපි හදන්තා රක්ඛන්තු සඬිසබොධි
නාමකො වායං හොතු”ති මහාසඬිසස්ස ව බොධි දෙවතාය ව නිය්‍යාදෙත්වා
පටිජග්ගන්තො කුමාරස්ස සත්තවස්සික කාලෙ කාලමකාසි.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

11. අථ මාතුලො නණ්දමහාපෙරො කුමාරකං විහාරමානෙත්වා පටිපග්ගන්තො තෙපිටකං බුද්ධවචනං උග්ගණ්භාපෙත්වා බාහිරසත්ථෙසු ව පරමකොවිදං කාරෙසි. සඨසබ්බොධිකුමාරොපි කතාධිකාරත්තා තික්ඛපඤ්ඤත්තා ව ඤාණවිඤ්ඤාණසම්පත්තො භුත්වා වයප්පත්තො ලොකස්ස ලොවනෙහිනිපියමානාය රූපසම්පත්තියා සවඤ්ජලිපුටෙහි අස්සාදියමානසදාචාරගුණ සම්පත්තියා ව පත්ථ ට යසොසොසො අහොසි.

12. කිම්හ බහුනා?- කාදම්බිනී කදම්බතො සිනිද්ධනීලායතගුණංධම්මිල්ලකලාපෙ, පරිපුණ්ණහරිණඨකමණ්ඩලතො හිලාදකරපසාදසොම්මගුණං මුබ්බණ්ඩලෙ වාමීකරපිංජරකම්බුවරතො මෙදුරොදාරබණ්ඩුරභාවං ගීවාචයවෙ, කල්‍යාණසිලවිචයතො සංභත විලාසං උරත්ථලෙ, සුරසාධිසාබතො පිවරායතලලිතරූපං කාමදානපදානද්ව බාහුයුගලෙ, සමදගණ්ධසින්ධුරතො ගමනලීජ්භං කරාකාරද්ව හත්ථියුගලෙ, වාරුතරථරුවිරොවමානවාමීකරමුකුරතො තදාකාරං සජාණුමණ්ඩලෙ ජඨසයුගලෙ, නිව්වා සිනකමලා කමලතො රත්තකොමළදලසිරං වරණයුගලෙ ආදාය යොජයතා පාරමිතාධම්මසිප්පිතා නිම්මිතස්ස පරමදස්සනීයගරූපවිලාසස්ස තස්ස අත්තභාවස්ස සංවණ්ණනාගත්ථගාරවමාවහති.

13.

දෙහෙ සුලක්ඛණයුතෙ නවයොබ්බනඨිසෙ,
තස්සුජ්ජලෙ ව පසමාහරණොදයෙන;
කා වණ්ණනා කමලරූපිනි ජාතරූපෙ,
ලොකුත්තරං පරිමලං පරිතො වහන්තෙ.

14.

දොසාරයො හදයදුග්ගපුරෙ විජිත්වා,
තත්ථාහිසිව්ව සුහදං විය ධම්මභූපං;
අත්ථානුසාසනිම්මස්ස වදං ගිරාය,
තත්ථජ්ජවත්තයි සුධි නිජකායකම්මං.

ඉති රාජකුමාරුජ්ජත්ති පරිච්ඡෙදො පටිමො.

15. අපෙකදා මාතුලමහාපෙරා වයප්පත්තං සිරිසඨසබ්බොධි කුමාරං ධම්මසවනාවසානෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ, “කුමාර! මහාභාගධෙය්‍ය! ඉදානි ත්වමසි අධිතසුගතාගමො, විදිතසකල බාහිරසත්ථො.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

චතුර්විධපණ්ඩිව්වකොට්ඨපත්තො, තථාපි අභිමානධනෙ ඛත්තියකුලෙ ජාති, සබ්බපත්ථව්‍යාපිතා යොබ්බනවිලාසෙන සමලඬිකතං සරීරං, අප්පට්ඨා රූපසිරි, අමානුසං බලඤ්චෙති මහතීය බලවනණ්ඨ පරම්පරා'සබ්බාඅවිනායන මෙකෙකම්පි තෙසමායතනං කිමුත සමවායො?''යෙභුයොන සත්ථසලිල වික්ඛාලනාති නිම්මලාපි කාලුසියමුපයාති බුද්ධි, අනුජ්ඣිතධවලතාපි සරාගාඵව භවති නවයොබ්බනගබ්බිතානං දිට්ඨි, අපහරති ව වාතමණ්ඩලි කෙව සුක්ඛපණ්ණං උබභුතරජො හන්ති අතිදුරමත්තනො ඉච්ඡාය යොබ්බනසමයෙ පුරිසං පකති. ඉණ්ද්‍රියහරිණහාරිනී සත්තමතිදුරන්තාය මුපහොගමීගතණහිකා තස්මා අයමෙවානස්සාදිත විසය රසස්ස තෙ කාලො ගුරුපදෙසස්ස. මදනසරප්පහාරප්ප්පරිතෙ හදයෙ ජලමිච ගලති ගුරුනමනුස්සානං අකාරණංඡවති දුප්පකති නො කුලංවා සුතං වා මනායස්ස වණ්දනප්පහවොනදහති කිං දහතො? කිංවාපසමහෙතුනාපි නාතිවණ්ඩතරො භවති වඩ්ඛානලො සලිලෙන, තස්මා ගාළුහතර මනුසාසිතබ්බොසි.

16. අපගතමලෙ හි මනසි ඵලිකමණ්ණිමහි විය රජනිකරමයුඛාපවිසන්ති, සුබමුපදෙසගුණා, ගුරුවචනමමලමිපි සලිලමිච මහන්තං ජාතිමුපජනයති සවනහතං සුලමිච අහබ්බස්ස, හබ්බස්සතු කරිතො විය සබ්බාහරණමානනසොභාසමුදයමධිකතර මුපවහති, අනාදිසිද්ධ තණ්හාකසායිතිණ්ද්‍රියානුවරඤ්චි විත්තං නාවහති කන්තාමානත්ථං, තස්මා රාජ කුමාරානඤ්ච යතීනඤ්ච සතිබලෙන ඉණ්ද්‍රියවිජයො දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකම්බිලං කල්‍යාණජාතමුපජනයති, ඉණ්ද්‍රියවිජයො ව සම්භවති ගුරුබුද්ධොපසෙවාය තබ්බවනමචිරාධෙත්වා පටිපජ්ජතො, තස්මා තයා ආපාණපරියන්තං වත්ථුත්තයසරණපරායණතා න පහාතබ්බා.

න රාගාපස්මාරවිබොධනං විසයදහනසලිල සංසෙවනං කාතබ්බං, පස්සතු හි කල්‍යාණාහිනිවෙසි චක්ඛුණ්ද්‍රියලාලන පරවසස්ස සලහස්ස සමුජ්ජලිත දීපසිඛාපතනං යොතිණ්ද්‍රිය සුබානුයුත්තස්ස තරුණ හරිණස්ස උසු පාතසම්මුඛිභවනං සාණිණ්ද්‍රිය පරවසස්ස මධුකරස්ස මදවාරණකණ්ණතාලහන්තං රසනිණ්ද්‍රියතප්පණවාසනිතො පුටුලොමස්ස බලිසාසාසවාසනං ඵස්සිණ්ද්‍රියානුභවනලාලසස්සමතඬිගජස්සවාරිණි බණ්ඩනාපායං ඉමෙහි ඉණ්ද්‍රියෙහි මිලිතෙහි ඵකස්ස කාමිතො සදිදෙව පඤ්චන්තං, විසයරසානමුපසෙවාය පත්තබ්බං මහන්තං දුක්ඛජාලං කථමුපවණ්ණයාම? ඉමානි ව සුභාසිතානි පච්චවෙක්ඛතු අනුක්ඛණං විචක්ඛණො.

17.

නාගාරිකං සුබමුදික්ඛති කිඤ්චි ධීරො,
ජානාති දෙහපට්ඨග්ගනමත්ථනොවෙ;
සංසෙවතොපි යුවතිං රතිමොහිතස්ස,
කණ්ඩුයනෙ විය බනස්ස සුබාහිමානො.

18.

කො සෙවෙය්‍ය පරං පොසො අවමානං සහෙය්‍යවච,
න වෙ කලත්තනිගලං යදි දුක්ඛනිබ්බන්ධනං.

19.

ආකඨ්ඨමානා විසිඛා ස්මිපං,
පරම්මුඛායෙව සදා පවත්තා;
දුරම්පි ගච්ඡන්ති ගුණං විභාය,
පවත්තනං තාදිසමෙව ටීන.

20.

අසන්ථුතං තා පුරිසම්පි අන්තො,
කරොන්ති ආදායකතාව හිත්ති;
නෙත්තිං සවල්ලී විය හණ්ඨගාපි,
දසාසු සබ්බාසු ච සඬකතීයා.

21.

අන්තොරුද්ධා බහිද්ධාපි නිස්සාසා විය නාරියො,
කරොන්ති නාසමෙවස්ස කොධිමානාසු විස්සසෙ.

22.

මානස පාපසංනින්නං අපායා විචටා නනා,
සමන්තා පාපමිත්තාව මොක්ඛො සබ්බහයාකථං.

23. අපි ච හදයතරුකොටර කුටීරො කොඨ කුණ්ඩලීන කදාවි බහි
කාතබ්බො. අපි තු'තිතික්ඛාමන්තෙන අවිජ්ජාණදන්තං උපනෙතබ්බො.

24.

සතං තිතික්ඛාකවචෙ විගුණ්ඨිතා,
සියුං දුරාලාපබගා බලානං;
සභාපසංසාකුසුමත්ත මෙනා,
නිබ්ඡ්ඤායෙ තා ගුණ මාලිකාය.

25.

ලොකාධිපච්චං විපුලෙධනෙ ච,
මනොනුකූලෙ තනායෙ ච දායෙ;
ලද්ධාපි යායෙති න ජාතු තිත්තිං,
බාධෙතු සාතං න පපඤ්ච තණ්හා.

26.

වණ්ණප්පසාදා යස්සා සුඛාව,
ධනා ච භායන්තුප ජීවිකාව;
යෙනාහිභූතාරිපුනෙව සත්තා,
දොසග්ගි සො තෙ හදයං ජහාතු.

27.

බෙදො විපත්තිසු පටිකිරයා න,
තස්මා න දීනප්ප කතිං භජෙය්‍ය;
පඤ්ඤානුයාතං චිරියං වදන්ති,
සබ්බත්ථ සිද්ධිග්ගහණග්ගහණං.

28.

චායාපාරා සබ්බභූතානං සුඛත්ථාය විධියරෙ;
සුඛඤ්ච න විනා ධම්මං තස්මා ධම්මපරො භවා'ති.

29.

එවමාදිකං සප්පුරිසනීතිපථං ආදිසන්තෙ මහාථෙරෙ තෙන
කලායාණධම්මෙන අසොතබ්බතානාදරියරචිතභුකූටික මුඛෙන වා
දිසාවික්ඛිත්තවක්ඛුනා ච අභඤ්ඤාපරවසෙන ගජනිමිලිතමුඛිභාවයතා වා
අත්තනො පඤ්ඤාධික්ඛෙපමිවච අවිත්තයතා
චුළාවිනිහිතකොමළඤ්ජලිපුටෙන තත්තින්තෙන, තප්පොණෙන සිරසා ච පිති
සමුදිත සාධුවාදවිකසිතකපොලෙනමුඛෙන ච. සකලාවයවචිත්ථටරොමඤ්ච
කඤ්චුකිතෙන දෙනෙන ච භූමියං නිපජ්ජිත්වා දීඝප්පමාණ පමාණ
මාවරත්තාමග්ගඵලලාභතොවිස විසිට්ඨතරං පමුදිතමාවිකතමාසි.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ඉති අනුසාසන පරිච්ඡේදො දුතියො.

30. තතො පටියාය යථාචුත්තපටිපදං අවිරාධෙන්වා සමාවරණෙන සන්තුට්ඨො තස්ස සඬ්ඝබ්බොධි සමඤ්ඤං ගොපෙතුකාමො මාතුලමහාථෙරො ධම්මිකොති වොහාරං පටියපෙසි.

31. ලක්ඛණපාඨකානං වචනං සද්දහන්තො භාගිනෙය්‍යං පබ්බජිතුකාමම්පි අපබ්බාපෙත්වා “ඉධ වාසතො අනුරාධපුරෙ වාසොයෙව කුමාරස්ස යොගක්ඛෙමාවහො, පුඤ්ඤානුරූපෙන ජායමානස්ස විපාකස්ස ච යානං හොති, මහාවෙනියස්ස වත්තපටිවත්තසමාවරණෙනව මහන්තො පුඤ්ඤක්ඛණ්ඨො සම්පජ්ජන්ති”ති මඤ්ඤමානො තං කුමාරමාදාය ගච්ඡන්තො අනුරාධපුරං ගන්තුකාමො නික්ඛම්. සඬ්ඝතිස්සොගොදාහයොති ච ලම්ඛකණ්ණා රාජ කුමාරා අපරෙපි දූවෙ තස්ස පංසුකීළනතො පටියාය සභායානෙන කුමාරෙන සද්ධිං නික්ඛම්. සු තෙ තයො කුමාරෙ ආදාය ගච්ඡන්තො මහාථෙරො පුරෙතරමෙව අනුරාධපුරං පාවිසි. මහාථෙරමනුගච්ඡන්තෙසු තෙසු කුමාරෙසු ජෙට්ඨො සඬ්ඝතිස්සො මජ්ඣිමො සඬ්ඝබ්බොධි කනිට්ඨො ගොදාහයොති තෙ ථෙරං පච්ඡතො අනුගච්ඡන්තා තයොපි පටිපාටි යා තිස්සවාපියා සෙතුමත්ථකෙන ගච්ඡන්ති.

32. තත්ථ සෙතුසාලාය නිසින්තො කොචි අණ්ඨොව්චක්ඛණො තෙසං තිණ්ණන්තං කුමාරානං පදවිඤ්ඤාසද්දං සුත්වා ලක්ඛණානුසාරෙන උපපරික්ඛිපිත්වා “එතෙ තයොපි සිහලදීපෙ පටවිස්සරා භවිස්සන්ති”ති තත්ථ නිසින්තානං ව්‍යාකාසි. තංවචනං පච්ඡා ගච්ඡන්තො ගොදාහයො සුත්වා ඉතරෙසං ගච්ඡන්තානං අනිවෙදයිත්වා පච්චාගම්ම “කතමො චිරං රජ්ජං කාරෙස්සති? වංසට්ඨිතිඤ්ච කරොති”ති? පුච්ඡිත්වා පච්ඡිමොති චුත්තෙ භට්ඨපහට්ඨො උදග්ගදග්ගො සිසතරං ආගම්ම තෙහි සද්ධිං ගච්ඡන්තො තිබ්ණ මන්තිතාය ගම්භීරභාවතො ච කඤ්චි අජානාපෙත්වා අන්තොපුරං පාවිසි. තෙ තයොපි පතිරූපෙ නිවාසෙ වාසං ගණ්හිංසු.

33. අථ කනිට්ඨො “එතෙ ද්වෙපි අප්පායුකත්තා රජ්ජෙ පතිට්ඨිතාපි න චිරං ජීවන්ති කිර අහමෙව තෙසං රජ්ජං දූපෙස්සාමි”ති තදනුරූපෙන උපායෙනපටිජ්ජන්තො තෙසං රජ්ජලාභාය උපායං දස්සෙන්නො අභිණ්භං මත්තෙති. ජෙට්ඨොපි තස්මිං අතිපියාසමානො තෙනොපදිට්ඨමෙව සමාවරන්තොරාජානං දිස්වා ලද්ධ සම්මානො සබ්බෙසු රාජකීව්වෙසු පුබ්බඬගමො හුත්වා න චිරස්සෙව රාජවල්ලභො අහොසි? තස්මිං කාලෙ රජ්ජං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

කාරෙන්තො විජය රාජා නාම බත්තියො තස්මිං පසන්තො සබ්බෙසු රාජකීව්වෙසු තමමෙව පධානභූතං කත්වා සෙනාපතිං අකාසි.

34. ධම්මිකො පන රජ්ජෙන අනත්ථිකතාය රජ්ජලාභාය විත්තමපි අනුප්පාදෙන්වා කෙවලං මහාථෙරස්ස අනුසාසනමත්තෙනෙව රාජ්ජපට්ඨානවෙලායං අනුචරණමත්තමාවරන්තො රාජගෙනං පවිසිත්වා තතො තෙහි සද්ධිං නික්ඛම්ම සායං මහා ථෙරස්ස විහාරෙයෙව වසන්තො අත්තතො ධම්මිකානුට්ඨානං අභාපෙත්වා මහාවෙනියො පට්ඨානගිලානුපට්ඨානාදිකං අනවජ්ජ ධම්මංවරන්තො කාලං විනිනාමෙති.

තදා සඬ්ඝතිස්සො සකලරජ්ජඤ්ච පුරඤ්ච අත්තතොහත්ථගතං කත්වා එකස්මිං දිනෙ ලද්ධොකාසො රාජානං අන්තොභවනෙයෙව ගොඨාභයෙන මාරාපෙත්වා සයං රජ්ජෙ පතිට්ඨති.

ඉති අනුරාධපුරජ්ජවෙසපරිච්ඡෙදො තතියො.

35. අථ ගොඨාභයො ධම්මිකං අනිච්ඡාමානමපි සෙනාපතිට්ඨානෙ යපෙත්වා ආයතිං අපෙක්ඛමානො සයං භණ්ඩාගාරිකො අභොසි. අථ සඬ්ඝතිස්සො රාජා බහුං පුඤ්ඤ්ච අපුඤ්ඤ්ච පසවන්තො ජම්බුඵලපාකකාලෙ සසෙනො සාමච්චො සහොරොධො අභිණ්භං පාචින දෙසං ගන්ත්වා ජම්බුඵලානි බාදති. රඤ්ඤො යෙභුයොන ගමනා ගමනෙන උපද්දුතා රට්ඨවාසිනො රාජ්ජපහොගාරගෙසු ජම්බුඵලෙසු විසං යොපෙසුං. අථ සො සඬ්ඝතිස්සො රාජා තෙන විසෙන තත්ථෙව කාලමකාසි.

36. අථ ගොඨාභයො අණ්ඩවිචක්ඛණස්ස වචනං අනුස්සරන්තො අනුක්කමෙන රජ්ජං දාපෙත්වා පච්ඡා අහං සුප්පතිට්ඨො භවිස්සාමි'ති මඤ්ඤමානො සාමච්චො සසෙනො සඬ්ඝබොධිකුමාරං රජ්ජෙන නිමන්තෙසි. සො තෙමිය මහාබොධිසත්තෙන දිට්ඨාදීනවත්තා රජ්ජසුඛාපරිච්චාගානුභූතං මහන්තං දුක්ඛජාලං අනුස්සරිත්වා පුනප්පුනං යාවියමානොපි පටික්ඛිපියෙව අභයො ගාමනිගමරාජධානීසු සබ්බෙපි මනුස්සෙ සන්තිපාතෙත්වා තෙහි සද්ධිං නානාජ්ජකාරං යාවමානොපි සම්පට්ච්ඡාපෙතුං නාසක්ඛි. අථ සබ්බෙපි රට්ඨවාසිනො සාමච්චාමහාවිහාරං ගන්ත්වා මහා සඬ්ඝං සන්තිපාතෙත්වා සඬ්ඝ මජ්ඣිම සඬ්ඝබොධිකුමාරො මහා සඬ්ඝං භූමියං නිපජ්ජ නමස්සිත්වා ලද්ධොකාසො එකමන්තං නිසීදිත්වා එවං වත්තුමාරගී.

37. අයඤ්ඤි රාජලක්ඛිනාම යථා යථා දිජ්ජතෙ, තථා තථා කජ්ජුරදීපසිංඛෙව කජ්ජිලංමලිනමෙව කම්මජාතං කෙවලමුඛිබ්බමති. තථාහි අයං සංවධනවාරිධාරා තණ්හාවිසවල්ලීනං, නෙනාද මධුරභීතිකා අයං ඉණ්ද්‍රියමිගානං, පරාමාසධුමලෙඛා සුවරිත චිත්තකම්මස්ස විබ්භමසෙය්‍යා මොහනිද්දානං තිම්බරුග්ගති පඤ්ඤාදිට්ඨිනං, පුරස්සරපතාකා අවිනයමහාසෙනාය, උජ්ජත්තිනින්නනා කොධවෙග කුම්භිලානං, ආපානභූමි මිච්ඡාදිට්ඨිවදනං. සංගීති සාලා ඉස්සරිය විකාරනාටකානං ආවාසදරිදොසාසිවිසානං, උස්සාරණවෙත්තලතා සජ්ජුරිසවොහාරානං, අකාලජදාගමො සුවරිත භංසානං, පත්ථාවනා කපටනාටකානං, කදලිකා කාමකරිනො වජ්ඣකවාලා සාධුභාවස්ස, රාහුමුඛං ධම්මවණ්ද මණ්ඩලස්ස, නහි තං පස්සාමි යොහි අපරිවිතායාපි එතාය නිබ්භරමුපගුල්ලො න විජ්ජලද්ධො, අපිව, අභිසෙකසමයෙ රාජඤ්ඤානං මඬගලකලසජලෙහි විය වික්ඛාලනමුපයාති දක්ඛිඤ්ඤං අග්ගිභූතතඬුමෙනෙව මලිනිභවති හදයං පුරොහිත කුසග්ග සමජ්ජතෙන විය අපනියතෙ තිතික්ඛා, උණ්හිස පට්ට ඛණ්ඩනෙන විය ඡාදියති ජරාගමදස්සනං, ආතපත්ත මණ්ඩලෙන විය තිරොකරියති පරලොකාපෙක්ඛණං, වාමරපවනෙන විය දුරමුද්ධුයතෙ සච්චාදිතා වෙත්තලතාජ්ජහාරෙන විය දුරමපයන්ති සග්ගුණා එකෙ රජ්ජසිරි මදිරා මදමත්තා සකත්ථනිජ්ජාදනපරෙහි ධනපිසිතාසාසගිජ්ජකෙහි සභානලීනිබ්බකෙහි දුතං විනොදනන්ති, පරදාරාහිගමනං විද්ධතාති, මීගවන පරිස්සමොති, සුරාපානං විලාසොති, නිච්චජ්ජමත්තතා, සුරභාවොති සදාරජ්ජිවිවාගං අවාසනිතාති, ගුරුවචනාවධිරණං අපරජ්ජනෙයත්තමිති අජිතභව්වතං සුඛොපසෙවත්තමිති, නච්චගීත ගණාකානුසත්ති රසිකතෙහි පරිභවසහත්තං බමෙති, සෙරීභාවං පණ්ඩිවිවාමිති වණ්දිජන නවචනං යසෙංසොසොති තරලතා උස්සාහොති. අවිසෙසඤ්ඤත්තං අපක්ඛපාතිත්තමිති? එව දොසගණමිපි ගුණපක්ඛෙ අජ්ඣාරොපයන්තෙහි සයමිපි අත්තො හ සන්තෙහි පතාරණකුසලෙහි ධුත්තෙහි අමානුසොචිතාහි ථොමානාහි පතාරියමානා, චිත්තමදමත්ත චිත්තා නිච්චෙත න තාය තථෙති අත්තති අජ්ඣාරොපයන්තා අලිකාහිමානං මච්චධම්මසමානාපි දිබ්බං සාවතිණ්ණමිව අමානුසමිව අත්තාන මඤ්ඤමානා ආරධදිබ්බොචිතකිරියානු භාවා සබ්බජනො පහසනීය භාවමුපයන්ති. අත්ත මිලම්බනඤ්ච අනු ජීවිජනෙන කරියමානං අභිනණ්දන්ති.

38. මානසා දෙවතාජ්ඣාරොපණ්ණපතාරණ සම්භූත සම්භාවනො පහතඤ්ච අත්තො පට්ටඨ අපරභූජයුගං විය අත්තනො බාහුයුගං සම්භාවයන්ති. තවත්තරිත ලොවනංසකලලාට මාසංකන්ති, අලිකසම්භාවනාහිමානහරිතා න නමස්සන්ති දෙවතායො න පූජයන්ති සමණ බ්‍රාහ්මණෙ න මානසන්ති

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

මානනියෙ, න උපතිට්ඨන්ති ගුරුදස්සනෙපි අනත්ථකායා සාන්තරීත, විසයො පභොගසුඛාති අපහසන්ති යතිනො? ජරාහි භවපලපිමිති න සුඤ්ඤානි වුද්ධජනුපදෙසං, අත්තනො පඤ්ඤා පරිභවොති උසුසන්ති සවිවො පහෙසස්ස,කුඤ්ජන්ති එකන්ත හිතවාදිනං එවමාදිනා කාකණෙන බහුන්තං දොසානං මාකර භූතං රජ්ජීවිහවං අයං න ඉච්ඡාමි'ති අවොච.

39. අථ මහාජනෙන සාදර මජ්ඣෙසිතො මහාසඤ්ඤා කුමාරහිමුඛො හුත්වා “මහාභාගධෙය්‍ය! ථනවුටුකෙ ලග්ගිතාජලක තික්ඛධසනෙනත්ථ වෙදනුජ්ජාදයන්ති ලොහිතමෙව ආකඨස්සති, දාරකො පන කොමලෙන මුඛපුටෙනමාතු සුඛසඤ්ඤං උජ්ජාදයන්තො බීරමෙව අවිහෙති.

40. එවමෙව රජ්ජවිහවං පත්තො අධිරො බාලො බහුං අපුඤ්ඤමෙව සඤ්චිණාති, මෙධාවි ධිරපුරිසො පන ආයුසඨ්ඨාරස්ස දුබ්බලත්තඤ්ච ධනසඤ්චයස්ස නිස්සාරත්තඤ්ච පඤ්ඤාය උප පරික්ඛිත්වා දස කුසලකම්මානි පුරෙන්නො තාදිසෙන මහතා භොගක්ඛණ්ධෙන මහන්තං කුසලරාසිං උපවිණාති, ත්වමසිකතාධි කාරො මහාසත්තධුරණ්ධරො, එතාදිසං පුඤ්ඤායතනට්ඨානං ලද්ධා ධම්මෙන සමෙන ලොකං පරිපාලෙන්තො සුගතසාසනං පග්ගණ්හන්තො දානපාරමිකොට්ඨපත්තං කත්වා පච්ඡා අහිනික්ඛමණඤ්ච කරොන්තො බොධිපක්ඛියධම්මෙ පරිපාචෙහි”ති අනුසාසි.

41. අථ සො මහජ්ඣාසයො පුරිසවරො මහාසඤ්ඤා අනුසාසනිං මද්දිතු මසමණ්ථො අධිවාසෙසි. අනන්තරඤ්ච මහාජනකායො සඤ්ඤා අනුඤ්ඤාය සකලං සීලදීපං එකච්ඡන්තං කත්වා අහිසිඤ්චිය ධම්මික සිරිසඤ්ඤාබොධිරාජාති වොහාරං පට්ඨපෙසි ගොඨාභයඤ්ච සෙනාපතිට්ඨානෙ යපෙසි.

42.

දානං අදා ධාරයි නිච්චසීලං,
වහි තිතික්ඛං හජි අජ්ජමාදං;
පජා හිතජ්ඣාසය සොම්මරූපො,
ධම්මො ච සො විග්ගහවා විරොචී.

43.

විඤ්ඤාය ලොකස්ස හි සො සභාවං,
පධානවත්තානු ගතිජ්ජධානං;
නිධාතුකාමො ජන්තාසු ධම්මං,
සයම්පි ධම්මා වරණම්හි සත්තො.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ඉති රජ්ජාහිසෙක පරිච්ඡේදො චතුත්ථො.

44. සො රාජා මහා විහාරෙ මහග්ග්ග් මහාවිසාලං සලාකග්ගං කාරාපෙත්වා
අනෙකසහස්සානං භික්ඛූනං නිව්චං සලාක හත්තං පට්ඨපෙසි.
මාතුලමහාථෙරස්සංච සකනාම ධෙය්‍යාන මහත්තං පරිවේණ විහාරං
කාරාපෙත්වා අනෙකෙහි කප්පියහණ්ඨෙහි සද්ධිං සපරිවාර වේණා කානි
ගාමක්ඛෙන්තානි සඬසපරිභොගාරහානි කත්වා දාපෙසි සත්තමෙව නිසිථකාලෙ
රහොගතො මහාබොධිසත්තස්ස දුක්කරවරිතානි සල්ලක්ඛෙන්තො
තාදිසාපදානං අත්තනි සම්පාදෙතුමාසිංසි. තථා හි

45.

දෙහිති චත්ථුමසුකං ගදිතොත්ථිකෙහි,
නාලං කථෙතුම්භ නත්ථි න දෙමිවාති;
චිත්තෙ මහාකරුණාය පහටාවකාසාව,
දුරංජගාම විය තස්ස හවත්ථු තණ්හා.

එවමම්භාකං බොධිසත්තස්ස විය බාහිර චත්ථුපරිච්චාගමහුස්සවො කදා මෙ
හවිස්සතීති ච,

46.

ආනියතෙ නිසිත සත්ථනිපාතනෙන,
නික්කඩ්ඨතෙ ච මුහු දාන්හවායරතායා;
එවං පුනස්පුන ගතාගතවෙගඛිත්තං,
දුක්ඛං න තස්ස හදයං චත පිළිසිත්ථ.

එවං කිරස්ස මහාසත්තස්ස මංස ලොහිතාදි අජ්ඣන්තිකචත්ථුදානසමයෙ
දුක්ඛවෙදනා මනං න සම්බාධෙසි. මමාපි ඊදිසං අජ්ඣන්තික දානමහාමඬ්ගලං
කදා හවිස්සතීති ච.

47.

සො සංඛපාලභූජගො විසවෙගවාපි,
සීලස්ස භෙදනහයෙන අකුප්පමානො;
ඉච්ඡං සදෙහහරවාහිජනෙ දයාය,
ගන්තුං සයං අපදතාය සුසොචනුනං.

එවං සීල රක්ඛනාපදානසිරිං කදා විණ්දාමීති ච,

48.

පිවෙය්‍ය ඵඤ්ඤං අමතඤ්ච බාලො,
වුද්ධිං ගතො සොව පිගුවිජිතෙ තං;
ස ජාතු එවං අනුභූය රජ්ජං,
ඤාණස්ස පාකෙ සතතං ජහාති.

එවං මයාපි අවිරස්සෙව අවස්සං අභිනික්ඛමනං කාතඛිබන්ති ව,

49.

සො සෙනකො ද්විජපසිඛිකසායිසජ්ජං,
අඤ්ඤාසි දොසකලුසාය ධියාබ්භූතංතං;
කා චණ්ණනාස්ස ඛලු දොසවිනිග්ගතාය,
සඛිඛඤ්ඤානාය දසපාරමිසාධිතාය.

එවං විධා කල්‍යානඤාණසම්පත්ති කදා මෙ සමිජ්ඣස්සතීති ව,

50.

වාලෙන සො කිසකලණ්දකජාතියම්පි,
උස්සිඤ්චිතුං සලිලමුස්සහි සාගරස්ස;
තං මුද්ධතාය න භවෙ මතියා මහනාය,
සම්පාදනාය භිමතස්ස සමත්ථතාය.

එවං විධාය වීරියපාරමියා කදා භාජනං භවිස්සාමිති ව

51.

කලාබුරාජෙන හි බන්තිවාදි,
වධං විධායාපි අතිත්තකෙන;
හතෙ පදෙතොරසි බන්තිසොධෙ,
සො කුටසණ්ඨිග්ගහණං බුබ්බාධ.

එවං විධාය බන්තිපාරමියා අත්තානං කදා අලංකරිස්සාමිති ව

52.

මිච්ඡාහිංසොගං න සහිංසු තස්ස,
රාමාහිධානස්සපි පාදුකායො;
සච්චඤ්චයා නාඤ්ඤමභාසිධිරො,

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සො සච්චසංඝොධො චතුසච්චවාදී.

අහම්පි ඊදිසෙන සච්චපාරමිතාබලෙන සබ්බලොකස්ස චතු සච්චාව බොධන
සමත්ථො කදා හවිස්සාමිති ව

53.

සො මුග්ගපක්ඛ විදිතො සිරිහිරුකාය,
මුකාදිකං චතවිධං සමධිට්ඨහිත්වා;
තං තාදිස අනුභවං අසහම්පි දුක්ඛං,
යාචාහිනික්ඛම්මහෙදි අධිට්ඨිතංනො.

එවං ම මාපි අධිට්ඨාන පාරමිතාය පාරිපූරි කදා හවිස්සාමිති ව

54.

මෙත්තානුභාවෙන ස ලොමහංසො,
පෙමානුබද්ධෙන සබ්බකරොත්තො;
සත්තෙ සමත්තෙපි ව නිච්චවෙරී,
සද්දං විරුද්ධත්ථමකාසි ධිරො.

අහම්පි එවංවිධාය මෙත්තාපාරමිතාය කොට්ඨපත්තො කදා හවිස්සාමිති ව.

55.

සො එකරාජා විදිතො සමචිත්තතාය,
මානාවමාන නකරෙසු තුලාසරූපො;
තොසඤ්ච රොසමනුපෙච්ච හජී උපෙක්ඛං,
සබ්බත්ථ ජිතිවිකතී හතචෙතනොව.

එවං අහජ්ජි උපක්ඛාපාරමිතාය කදා සබ්බසාධාරණොහවිස්සාමිති ව නිච්චං
විත්තෙසි.

ඉති පාරමිතාසිංසන පරිච්ඡෙදො පඤ්චමො.

56. එවමනවජ්ජධම්මෙන රජ්ජං කාරොත්තෙ තස්මිං කදාපි කෙනවිපජානං
අකුසල විපාකෙන-

ජයිර පියරහාරක්කන්තවඬිකොරුජාණු,
සජල ජලද කුටාකාරසොරොරුකායො;

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

කුටිලකයීනදායාකොටිසංඤ්චයභංගො,
නවදිවසකරක්ඛො රක්ඛසොදිපමාග.

57. සො තෙසු තෙසු ගාමපරියන්තෙසු නිසිදති, යෙ යෙ මනුස්සා තමාගම්ම
තං රත්තක්ඛමුදික්ඛන්ති තෙසං අක්ඛිති රත්තානි භවන්ති. තං ඛණ්ණෙයෙව
රත්තක්ඛමාරකො නාම ජරරොගො පාතුභවිත්වා මාරෙති.

58. සො යක්ඛො මතමතෙ නිරාසඬිකෙ බාදති. තං යක්ඛං අදස්වාපි යෙ යෙ
නරා තෙනාතුරා තෙ තෙ පස්සන්ති, තෙපි සො රොගො ආවිසති. එවං න
විරොනවයක්ඛහයෙන රොගෙන ච ජනපදො විරලජනො ජාතො.

59. රාජා තං පවත්තිං සුත්වාමයි රජ්ජං කාරෙන්තෙ පජානං ඊදිසස්ස
භයස්ස උප්පජ්ජන අනනුවිජ්චිකන්ති මඤ්ඤමානො තදභෙව අට්ඨංග සීලං
ස්වාදිශිත්වා අත්තනා නිව්චං කරියමානානි දසකුසලකම්මානි අනුස්සරිත්වා
අහං ධම්මවිජයි භවිස්සාමිති තංරක්ඛසං ආදිස්වා න උට්ඨහිස්සාමිති දළ්භතරං
අධිට්ඨාය වාසගබ්භෙ සයි. තස්ස තෙන ආචාර ධම්මතෙජෙන රාජානුභාවෙන ච
සො රක්ඛසො සන්තත්තො උත්තසිත්වා ඛණ්ණපි යාතුං අසහන්තො
ආකාසෙනා ගන්ත්වා බලවපවිචුස සමයෙ අත්තොගබ්භං
පවිසිතුමසක්කොන්තො බාහිරෙ යත්වා රඤ්ඤො අත්තානං දස්සෙයි. රඤ්ඤො
ච කොසිත්වන්ති පුට්ඨො ආහ. රත්තක්ඛො නාමාහං රක්ඛසො
දුරජනපදෙස්මිධිතො, අහං ඛණ්ණපි යාතුං අසක්කොන්තො තවානුභාවෙන
බද්ධොවිසහුත්වා ඉධානීතො? භායාමි දෙව තව දස්සනන්ති.”

60. අථ රාජා සයනතො වුට්ඨහිත්වා සීහපඤ්ජරං විවරිත්වා ඔලොකෙන්වා
අරෙ! ජම්ම! මිම විසයගතෙ මනුස්සෙ කස්මා? බාදයිති. මහාරාජ තව විසයෙ
මයා මාරෙන්වා එකොපි බාදිතො නත්ථි, අපිතුමතකලෙබරං සොනසිගාලාදීනං
සාධාරණ භක්ඛභූතං බාදාමි, න මෙ කොපි අපරාධො අත්ථි, අත්ථි චෙ
රාජදණ්ඩො මයි විධියතු’ති වත්වා පවෙධමානො නිව්චලභාවෙන යාතුං
අසක්කොන්තො භයවෙගෙන ජාතලොමහංසො සානුනයමෙව මාහ. “දෙවස්ස
රට්ඨංථිතං ධනධඤ්ඤ සම්ද්ධිසම්පුණ්ණං දෙවස්ස ධන වස්සෙන
සම්පුණ්ණමානො රථා මනුස්සා, ඉදානි යාවකාපි බහුතරා න භොන්ති, අහ
මිදිසං රට්ඨං පත්වාපි අලද්ධගොවරො අපරිපුණ්ණමනොරථො ජතො
පිපාසිතොව හුත්වා දීන භාවෙන ජීවිකං කප්පෙමි, තථා ඊදිසං භයං පත්තොමිහි
අභයං මෙ දෙහි මහාරාජා’ති.

61. අථ රාජා තස්ස දිනවචනං සුත්වා කරුණාය කම්පිතහදයො “මා හායිත්වං රක්ඛස! අභයං තෙ දම්මී ඉච්ඡිතං තෙවදා”ති ආහ. එවං රඤ්ඤොව රක්ඛස්සව අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි සද්ධිං සල්ලපන්නානං සද්දං සුත්වා අන්තොගතා අනුවරා රාජානං පරිවාරෙසුං, අථ කථානුකථාය රක්ඛසො “අගතො රඤ්ඤො සද්ධිං සල්ලපති”ති සුත්වා සබ්බෙ අමච්චා ව නාගරා ව සෙනා ව සන්නිපතිත්වා රාජඪගණඤ්ච රාජ භවනඤ්ච පුරෙත්වා අරුණෙ උග්ගච්ඡන්තෙ මහන්නං කොලාහලමකංසු.

62. අථ සොරක්ඛසො සන්නිපතිතංචතුරඪගබ්බඤ්ච ආයුධ හත්ථං අනෙක සහස්සයොධබ්බඤ්ච දිස්වා අතිවියහීතො යාතුඤ්ච රඤ්ඤො ආණත්තිබ්බලෙන ගත්තුඤ්ච කිම්පි භාණිතුඤ්ච න සක්කොති, රාජා තදවත්ථං තං දිස්වා ලද්ධාහයොසි ඉමච්ඡිතං තෙ කට්ඨි”ති ආහ, ධම්මිකො රාජා න මෙ කිඤ්චි භයං උප්පාදෙස්සතිති ඤාත්වා රාජානමෙව මාහ “දෙවො ජානාතියෙව සබ්බෙසං සත්තානං ආහරට්ඨිතිකතං, තථාහි උද්ධලොකවාසිනො දෙව සුධාහොජනෙන පිණිතා ජීවන්ති, අධෙ ලොකවාසිනෙ නාගා හෙකහොජනෙන සුහිතා වසන්ති මනුස්සා බජ්ජකාදිනානාවිධෙන ආහාරජානෙන පිණිතා ජීවන්ති. අම්භාදිසා යක්ඛ රක්ඛසාදයො පන මංසලොහි සස්සාදතො තුස්සන්ති? තෙස්වහ මඤ්ඤතරො ඡාතෙ ව පිපාසිතෙ ව තාදිසං කරුණාපරායණං මහාපුරිසං දිස්වාපි අපරිපුණ්ණමනොරතො මණ්දභාගධෙයොසා සොවාමී”ති ආහ.

63. තනුත්වමවොව “මතකලෙඛරානි බාදිත්වා වසාමි”ති සච්චං මහාරාජ! මතසරිරං සුක්ඛපණ්ණං විය නිරසං කිං මෙතාය දුප්පවිකාය පසිද දෙව! වරං මෙ දෙනි නව විසයෙථිත මනුස්සො එකො ජනපදො ගොවරත්ථාය මෙ දියතු, තත්ථ මනුස්සානං අනපගතුණ්හවෙගං ජීවරුධිරඤ්ච ජීවමං සඤ්ච බාදිත්වා විරං සුබෙන ජීවිතුං සක්කා’ති ආහ. අථ රාජා අරෙපාපිම! රක්ඛස! නාහං පාණවධං අනුජානිස්සාමි වජෙතං තව ගාහවිකාරන්ති. “තෙනහි දිනෙ දිනෙ එකං මනුස්සබ්බලිංදෙනි”ති. ජීවබ්බලිමෙකම්පි න දෙමීති චුත්තෙ “සච්ච මෙනං මංදිසාන කප්ප රුක්ඛාපි අවකෙසිනො ජායන්තීති හා හතොස්මි කිමහං කරොමී”ති විසාද දින්නයනො දුම්මුබ්බො දොමනස්සප්පත්තො අප්පට්ඨානො අට්ඨාසි.

64. අථ තස්ස නරිණ්දස්ස කරුණාභූයසි තහිං ජායමානා මනොතස්ස විරතායා ව්‍යාකුලං අකාසි. අථ රාජා එවං පරි විතක්කෙසි.

65.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නානුස්සරාමි වන යාවිතු මාගතානං,
ඉච්ඡාවිසාන පරිතාප හතජ්ජුතීති;
හෙමන්ත නිබ්බහිමමාරුත නිස්සිරික,
පඬකෙරුහෙහි සදිසානි මුඛානි ඡාතු.

66. එතස්ස රක්ඛස්ස පරෙසං දුක්ඛමා පාදයිතුං න කදාවි සක්කා, අහඤ්ච
අජ්ඣන්තික දානං කදාදස්සාමිති පත්ථෙමි, තදිදං පත්තකකාලං ඡාතං, සක
සරිරස්ස අහමෙව ඉස්සරො, මම මංසලොහිතෙන එතං සන්තප්පයාමිති කත
නිච්ඡයො අමච්චෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ.

67.

ඉමං සරත්තං පිශිතං සරිරං,
ධාරෙමි ලොකස්ස හිතත්ථ මෙව;
අජ්ජාතිට්ඨොස්සත්ත මුපෙති තඤ්චෙ,
අතො පරං කිං පිය මත්ථි මය්හං.

අමච්චා එවමාහංසු එකස්ස රක්ඛස්ස අත්ථාය සකල ලොකං අනාථිකත්තු
මිච්ඡතො කොයං ධම්ම මග්ගො දෙවස්ස අථ රාජා එවමාහ.

68.

නිච්චො පහොගස්ස ධනස්ස වාපි,
න යාවකෙ දට්ඨු මහං ලහාමි;
එවං විධං අත්ථි ජනන්තු ලද්ධුං,
න දෙවතා රාධනායපි සක්කා.

69. අපෙඨ තුම්හෙ න මෙ දානන්තරායං කරොථා'ති ආහ. අථ අමච්චා
යදිවායං නිච්ඡයො අපරිච්චජනීයො අම්හෙසු එකෙක මෙව දිනෙ දිනෙ
රක්ඛස්ස බලිකම්මාය හොතුති ආහංසු. අථ රාජා “අහමෙව ජීවන්තො එවං
නානාජානිස්සාමි”ති සල්ලකත්තං සීසං එත්ථ ආනෙහීති සංවිධහි. අථ තත්ථ
සමාගතා සබ්බෙ ජනා තං පවත්තිං සුත්වා තස්ස ගුණෙ අනුරත්තා සොකෙන
කම්පමානා තහිං පතිට්ඨිතෙන පටිසෙන අති කුද්ධා විසුං විසුං එවමාහංසු.

70. එසො රක්ඛසො සිසවිජෙදමරහතීති කෙවි, කාල මෙස සදිස මෙනස්ස
මහා සරිරං අනෙක සතානං සරානං තුණ්ණොවං නෙතුමරහතීති කෙවි,
අනෙකෙසං බෙපන සත්ථානං ලක්ඛොවං මුපනෙතුං යුත්තමිති ච පරෙ,
අසිකදලිකීලාය වජ්ඣකොයමිති අඤ්ඤාදො තෙලවොලෙන වෙයෙත්වා මහතා

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

පාවකෙන උජ්ජාලෙන්වා දහිතබ්බොයමිති අපරෙ, ඉදං සබ්බං රාජානානු ජානාති. ඉමං අසප්පුරිසං ජීවගාහං ගහෙන්වා රජ්ජුහි ගුළපිණ්ඩවෙදනං වෙදෙත්වා බණ්ඩනාගාරෙ පක්ඛිපි තබ්බන්ති අඤ්ඤෙ එවමෙවං තත්ථ බහුධා කටේන්තානං කටුකතරං වධවිධානං යක්ඛො සුත්වා තසිතො මිලිතක්ඛමතදෙහො විය නිව්වලොව යිතො, අථ සො රාජා “එහි සබ්බෙ රක්ඛස! මහොපකාර කරණ භූත!

71.

දෙයාඤ්ච දානප්පවනඤ්චචිත්තං,
අත්ථි තුවං ලොහිත මංසකාමී;
සමෙතු මෙතං හිතාය දුරාපං,
මනො රථො සිජ්ඣතු නො උහින්තන්ති.

වත්වා “මම සරිරතො දියමානං ජීවමංසං ජීවරුධිරඤ්ච මයි අනුග්ගහෙන සම්පට්ච්ඡා’ති රක්ඛස්ස වත්වා සල්ලකත්තාහිමුඛං දක්ඛිණබාහුං පසාරෙසි මංසකත්තනාය.

72. අථ සො යක්ඛො උහො කණ්ණෙ පිධාය සන්තං පාපං පටිහතමමංගලං රඤ්ඤො සොත්ථි භවතු, කිම්දමාපතිතං මහතා මෙ පාප විපාකෙන ජීවතු මිච්ඡතො විසහොජනම්චිව, ආතපතිලන්තස්ස දාවග්ගි පරික්ඛෙපො විය ව යදි ඊදිසො මෙ සංකප්ප මහාරාජෙ සමුජ්ජො යෙයා දෙව දණ්ඩො මෙ සිරසි අද්ධා පතතුති, ලොකපාලාපි මෙ සිසං ජිණ්දන්ති නාහ මෙවං විධිමපරාධං කරිස්සාමි’ති න සම්පට්ච්ඡි,

73. අථ රාජා තෙන හි යක්ඛ! “කිං තෙ මයා කාතබ්බන්ති’ති ආහ. අථ සො රක්ඛසො මහාජනානං වධ විධානෙන රඤ්ඤො ආනාය ව හීතො සන්තත්තො “දෙව! නාහ මඤ්ඤං පත්ථයාමි කින්තු ඉතොප්පභූති රාජාරහෙන හොජනෙන ගාමෙ ගාමෙ උපහාරබලිං ලද්ධුකාමොමිහි’ති ආහ අථ රාජා “එවං කරොන්තු රට්ඨවාසිනො”ති නගරෙව සකල රට්ඨෙ ව හෙරිං වරාපෙත්වා පානාතිපාත විරමණාය ඔවදිත්වා නං යක්ඛං උයොපෙසි.

ඉති රත්තක්ඛිදමන පරිච්ඡෙදො ඡට්ඨො.

අථ කදාචි වස්සාධිකතානං දෙවතානං පමාදෙන අවග්ගහො පාතුරහොසි.

74.

නිදාසවෙගෙන රවි පතාපි,
උණ්භාහිතත්තා පවතො බරො ව;
ජරාතුරෙවාසිසිරා ධරා ව,
පිටිංසු තෙ සබ්බධි සබ්බිම මබ්බු.

75.

අනෙතාභුසුණෙහන විපච්චමාන,
සනීස්සනමෙහාහරිතෙව වාටි;
තිබ්බාතපක්කත්තවනන්තරාජී,
රුනාකුලා බායති විරිකානං.

76.

වස්සානකාලෙපි පහාකරස්ස,
පතාපසන්තාපිතමන්තලික්ඛං;
සමාවිතං පණ්ඩරවාරිදෙහි,
සවණ්දනාලෙපමිවාතිරොචී.

77. එවං මහතා ගිම්භවිජ්ජුරණෙන නදීතලාකසොබ්භාදීසු
සිකතාකද්දමාවසෙසං සොසිතෙසු කෙදාරෙසු මත සස්සෙසු බහුධා
එළිතභූමිභාගෙසු සලිලභාවෙන කිලන්තෙසු මිගපක්ඛිසු තං පවත්තිං සුත්වා
රාජ කරුණාය කම්පිතහදයො අට්ඨචග්ගසීලං සමාදිශිත්වා
මහාවෙනියචග්ගමාගම්ම යාව දෙවො සබ්බත්ථ විත්ථ තාහි සලිලධාරාහි සකල
ලඬිකාදීපං පිනෙන්තො වස්සං වස්සිත්වා මහතා උදකප්පවාහෙන මං න
ජ්ලවයිස්සති මරමානොපි තාව න උට්ඨහිස්සාමිති දළ්භතරං අධිට්ඨාය තත්ථ
සිලාපත්ථරෙ සයි.

78. තංඛණෙ තස්ස රඤ්ඤෙ ධම්මතෙජෙන චකිතානං ගුණප්පබණ්ධෙන ව
පසන්තානං දෙවනාගයක්ඛානං ආනුභාවෙන සමන්තතො වස්සවලාහකා
උට්ඨහිංසු තථා හි.

79.

දීඝාමිනන්තාව දිසාපයාමං,
විත්ථාරයන්තාව තමං සිබාහී;
ජායා ගිරීනං විය කාළමෙසා.

80.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ගම්හිරධිරත්ථනිකා පයොදා,
තහිං තහිං වස්සිතුමාරහිංසු;
සමුත්තදත්තා සිඛිනො කලාපං,
සණ්ඨාරයුං ජත්තමිචුත්තමඤ්ඤෙ.

81.

මුත්තකලාපා විය තෙහි මුත්තා,
ලම්බිංසු ධාරා පසම්භු රෙණු;
ගණ්ඨො සුභො මෙදිනියාවචාර,
විතඤ්ඤමානො ජලදානිලෙන.

82.

ජුත්ති පම්බුනදපිජ්ජරාහි,
මුහුං දිසන්තෙ අනුර ජයන්ති;
මෙසස්සනාළිතුරියානුයාතා,
විජ්ජුල්ලතා නච්චමිවාචරිංසු.

83.

කොඨෙන රත්තා විය තම්බවණ්ණා,
නිනාදවන්තො ජයපීතියාව;
ගවෙසමානා විය ගිම්භවෙරිං,
වායාපිංසු සබ්බත්ථ තදා මහොසා.

84. එවංචිඨෙ වස්සෙ පවත්තෙසි රාජා නමං මහොසො උජ්ජිලාපධිති න
උට්ඨාසියෙව අථ අමච්චා චෙතියඤ්ඤානෙ ජලනිග්ගමපණාලියො ථකෙසං
අත්තො සම්පුණ්ණචාරිපුරො රාජානං උජ්ජිලාපෙසි. අථ සො උට්ඨාය
චෙතියස්ස මහුස්සවා විධාය රාජභවනමෙව ගතො.

85. තතො අදණ්ඨෙන අසත්ථෙත රජ්ජමනුසාසතො රඤ්ඤො
අච්චත්තමුද්‍රමානසත්තං විදිත්වා උත්තලා කෙචි මනුස්සා ගාමවිලොපාදිකං
ආචරන්තා වොරා අහෙසුං තං සුත්වා රාජා තෙ වොරෙ ජීවගාහං ගාහාපෙත්වා
බණ්ඨනාගාරෙ බිජිත්වා රහසි තෙසං රතනහිරඤ්ඤාදිකං දත්වා මා එවං
කරොථාති ඔවදිත්වා පලාපෙත්වා රත්තියං ආමකසුසානතො ජවරූපෙ
ආනෙත්වා වොරහිංසංකාරෙන්තො විය අග්ගිනා උත්තාපෙත්වා නගරතො බහි
බිපාපෙසි එවං වොරහයද්ව අපනෙත්වා එකදා එවං වින්තෙසි.

86. කිමනෙන රජ්ජවිභවෙන, ඉන්දං පරිපුණ්ණං සකොසං සපරජනං සහොරොධං සාමච්චං සබ්බාහනං රජ්ජං කස්සවි දානරූපෙන දත්වා වනං පවිසිත්වා සීලං සමාදාය කායවිවෙකං චිත්තවිවෙකද්ව සම්පාදෙතුං වට්ටනීති අභිනික්ඛමනෙ රතීං ජනෙසී. තදා ගොඨාභයොපි එවරූපං පාපවිතක්කං උප්පාදෙසී. එස රාජා ධම්මිකො සදාචාරකුසලො පතිදිවසං විධියමානෙනි දසවිධකුසලකම්මෙනි ආයුසංඛාරොපිස්ස වඩ්ඪති උපපිළකකම්මානිව දුරමපයන්ති. තතොයෙව චිරතරං ජීවිස්සති එතස්ස අවිචයෙන කදාහං රජ්ජං ලභිස්සාමි රජ්ජං පත්වාපි වඩ්ඪතරො ආහං යුවජනසෙවනීයං විසයසුඛං කථමනුභවිස්සාමි සීසම්මං ඉතො පලාපෙත්වා රජ්ජෙ පතිධ්විස්සාමිති චිත්තෙන්වා බහුං සාරධනමාදාය උත්තරද්වාරතො නික්ඛමිත්වා පුබ්බචොරෙ සන්නිපාතෙන්වා බලකායං ගහෙන්වා ආගම්ම නගරද්වාරං ගණ්හි තං පවත්තිං සුත්වා රාජා “රජ්ජං කස්සවිදත්වා අභිනික්ඛමනං කරිස්සාමිති කතසන්නිට්ඨානස්ස මම අයං කෙනවි දෙවානුභාවෙන සන්නිධාපිතො මඤ්ඤෙ අමච්චා මයං අනනුමතාපි පුරායුජ්ඣිකුමාර හන්ති එවං සති මං නිස්සාය උභයපක්ඛගතස්ස මහාජනස්ස විපුලං දුක්ඛං “හවිස්සති කිමනෙන රජ්ජෙන එලං රජ්ජං තස්සෙව දින්නං හොතු”ති වත්වා කංචි අජානාපෙත්වා පරිස්සාවනමත්තං ගහෙන්වා දුල්ලක්ඛියමානවෙසො දක්ඛිණද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා මලයදෙසං ගවිජන්තො

87.

සදාසන්තුට්ඨවිත්තානං සක්කා සබ්බත්ථ ජීවිතු;
කුතු නාම න විජ්ජන්ති එලමුලජල්ලායා.

88. ඉති චිත්තයන්තො කමෙන ගන්ත්වා හත්ථවනගල්ලං නාම මහන්තං අරඤ්ඤායන්තං පාවිසී, අවිරලපචාලකුසුමඵලසංජන්තවිසාලසාඛාමණ්ඩලෙහි උච්චාවචෙහි පනස්සහකාරකපිත්ථ තිම්බරූපම්බිරජම්බුවිහිත කාමලක හරීත කතිරිට්ඨසාලසරලවකුල පුන්තාග නාගකන්දම්බකාසොක නීපවම්පක හින්තාලතාලජපභූතිහි විවිධතරුගණෙහි සමාකිණ්ණං විපුලවිමලසිලුවිවයපරියපරියන්තසඩ්ඞ්ගනනදීපම්භෙදතිත්ථොපසංකන්ත විවිධම්ගයුථවිහගවග්ගනිසෙවිතං මහෙසක්ඛ දෙවතාධිග්ගහීතං නණ්දනවනකමනීයං සුළභමුලඵලසලිල සුඛොපහොගරමණීය තං මහා කාන්තං ඔලොකෙන්වා ඉදං මෙ තපොවනං හවිතුමරහතිති කතාලයො කායවිවෙකචිත්තවිවෙකානං ලාභෙන එකග්ගමානසො මෙත්තාවිහාරමනුයුජන්තොවඤ්ඤජීවිකාය සංජනිතසන්තොසවිජ්ජරණපිනිතකායො වාසං කප්පෙති.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ඉති අභිනික්ඛමනපරිච්ඡේදො සත්තමො.

89. ගොඨාභයොපි රජ්ජං පත්වා කතිපාහව්වයෙන “මම වණ්ඩනාය වීරත්තො පජාවග්ගො මනං පට්ටියං සඬ්ඝබ්බොධිං ආනෙත්වා රජ්ජං කාරෙතුං කදාචි උස්සහති”ති සංජාතපරිසඬ්ඝකො තං මාරාපෙතුං වට්ටතීති අභිසංඝදාය “සඬ්ඝබ්බොධිරඤ්ඤො යො සීසං ආනෙස්සති තස්ස සහස්සං පාරිතොසිකධනන්ති නගරෙ හෙරිං වරාපෙසි. තතො මලයදෙසසිකො කොචි දුග්ගතපුරිසො අත්තනො කච්චෙන පුට්ඨත්ත ආදාය වන මග්ගෙන ගච්ඡන්තො භොජන වෙලාය සොණ්ඩිසමීපෙ නිසින්තං සඬ්ඝබ්බොධිරාජානං දිස්වා තස්ස ආකප්පෙන පසන්නහදයො භත්තෙන තං නිමන්තෙසි රාජා තං නසම්පට්ඨි. සො පුරිසොනාහං නිහීන ජාතියං ජාතො න පාණවධං ජීවිකාය ජීවන්තො කෙවට්ටො වා ලුද්දකො වා භවාමි අථ කො උත්තම වණ්ණෙනහි පරිභොගාරහෙ වංසෙ සඤ්ජාතොමිහි මම සන්නකමිදං භත්තං භොත්තුමරහති කල්ලාණං ධම්මිකොති තං පුනප්පුන යාචි. අථ රාජා

90.

ජායය ගෙහං සාධාය සෙය්‍යං වත්ථං තචෙනව;
අසනං ථලපත්තෙහි සාධෙත්ති තරවො මම.

91.

එවං සම්පන්න භොගස්ස න තණ්හා පරසන්නකෙ;
තච ජච්චාදිමුද්දිස්ස ගරහා මම න විජ්ජතීති.

වත්වා න ඉච්ඡි එව.

92. අථ සො පුරිසො භූමියං නිපජ්ජනමස්සමානො නිබන්ධිත්ව යාචි. තතො තස්ස නිබණ්ඩනං නිවාරෙතුමසක්කොන්තො සගාරවං සොපචාරං දීයමානං භත්තඤ්ච සකපරිස්සාවනපරිපුනපාතීයඤ්චා පරිභුඤ්ජිත්වා හත්ථමුඛධොවනෙන පරිසමත්ත භත්ත කිච්චො අන්තොහං කතුපකාරො කිදිසමස්ස පච්චුපකාරං කරිස්සාමිති චිත්තයන්තොව තං අභිමුඛිකරිය “අනුරාධපුරෙ කා පවත්ති”ති පුච්ඡි, අථ සො පුරිසො පුඛ්ඛරාජානං පලාපෙත්වා ගොඨාභයො නාම රාජා රජ්ජෙපතිට්ඨහිත්වා සිරි සඬ්ඝබ්බොධිරඤ්ඤො යො සීසං ආදාය දස්සෙති තස්ස සහස්සං පාරිතොසිකධනන්ති නගරෙ හෙරිං වරාපෙසි කිරාති සුයති”ති.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

තස්ස වචන සමනත්තරමෙව තුට්ඨපහට්ඨහදයො මම
සහස්සාරහසීසදානෙන ඉදානි එතස්ස පච්චුපකාරො කතො හවිස්සති
අජ්ඣන්තිකදානත්තා දානපාරමිතාව කොට්ඨපත්තා හවිස්සති ඉදංඤ්ච වතරෙ-

93.

න පුති පුගිඵලමත්තකම්පි,
අග්ගන්ති සීසානි විජිවිතානං;
සීසන්තු මෙ වත්තති බොධියා ව,
ධනස්ස ලාභාය ව අද්ධිකස්ස.

අපි ව.

94.

නාලිවනස්සෙව රුජාකරස්ස,
පුතිජ්ජධානස්ස කලෙබරස්ස;
දුක්ඛන්තූභූත පටිජග්ගන්තො,
සදත්ථයොගා සඵලං කරොමිති-

වින්තෙන්වා කතතිච්ඡයො “හො පුරිස සොහං පිරි සිරිසඬ්ඨබොධි
රාජානාම, මම සීසං ගහෙන්වා ගන්ත්වා රඤ්ඤො දස්සෙහි”ති ආහ. සො තං
සුත්වා “දෙව නාහමෙවං විධං මහාපාතක කම්මං ආවජිස්සාම භායාමි”ති ආහ.

95. අථ රාජා “මා භාගි කහාපණ්ණසග්ගස්සලාභාය අහමෙව තෙ උපාසං
කරිස්සාමි කෙවලං ත්වං මයා චුත්තනියාමෙව පටිපජ්ජා”ති වත්වා
සහස්සලාභගිද්ධෙන තෙන පටිකපුරිසෙන අධිවාසිතෙ සීසවිජෙදාය සත්ථං
අලහමානො ධම්මාධිට්ඨානතෙජ සා සීසං සණ්ඨිතො විසුං කරිත්වා දස්සාමිති
වින්තෙන්වා පල්ලඬ්ඨකං සුණ්ඨිරං බණ්ඨිත්වා මමෙදං සීසදානං
සබ්බඤ්ඤාඤාණ පටිලාභාය පච්චයො හවතුති සොමනස්සපුබ්බකංපත්ථනං
කත්වා තං පුරිසං අත්තනො සමීපං ආමන්තෙසි. සො අධිකපුරිසො පුබ්බෙ
අදිට්ඨාසුතපුබ්බදුක්කරකම්ම දින්නං සීසං ගහෙන්වා අනුරාධපුරං ගන්ත්වා
දිස්සෙමි කොතං සඤ්ජානාති කොතං සද්දහිස්සතීති, අථ සො ගොඨාහයො
සථෙ තෙන සද්දහිස්සති අහවෙත්ථ සක්ඛිහුත්වා සහස්සං දාපෙස්සාමි තයාතු
තත්ථ ඵලං කත්තබ්බ”න්ති පටිපජ්ජිතබ්බා කරං උපදිසිත්වා එහිසජ්ජුරිස මිම
සන්තිකෙ මිබණ්ණො හුත්වා උභයර්ත්ථලානං එකීකරණවසෙන අඤ්ජලිං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

කත්වා බාහුං පසාරෙහිති වත්වාඋහොසු පස්සෙසු නීලමඤ්ඤාසමඤ්ඤානං
නාලිනං උජ්ඣාචාපාදනෙන කණ්ඨනාලං සම්මා යපෙත්වා සලිලපරිස්සාවත්තො
සීසසණ්ඨං ජල ලෙඛය පරිච්ඡණ්දිත්වා සකෙන දක්ඛිණ හත්ථමුට්ඨිනා
චුලාබද්ධං දළ්භං ගණ්හිත්වා යාව මම සීරං ආදාය අද්ධිකං පුරිසස්ස හත්ථෙ
සමප්පෙම් තාව මම චිත්තකිරිය වායො ධාතුචෙගො අවිච්ඡින්නො පචත්තතුති
අධිට්ඨාය චුලාබද්ධං උද්ධාහිමුඛං උක්ඛිපි. තාවදෙව සීසඛණ්ඨො පුට්ඨුතො
හුත්වා තෙන දක්ඛිණ හත්ථ මුට්ඨිනාගහිතොයෙව පඟ්ගරන්තියා
ලොහිතධාරාය සද්ධි අද්ධිකස්සහත්ථතාලෙ පතිට්ඨාසි, තස්මිංයෙව ඛණේ
වනාධිවත්ථා දෙවතා සාධුචාදමුඛරා පුප්ඵවස්සං වස්සාපෙත්වා සීසස්ස ආරක්ඛං
ගණ්හිංසු.

96.

සංසත්තරත්ත කලලෙ ද්ධිකපාණිබෙත්තෙන,
නික්ඛිත්ත සීස වරඛිජ සමුඛිහවාය;
එතස්ස දානමය පාරමිතාලතාය,
සබ්බඤ්ඤතා එලරසො ජනනං ධිනොතුං.

97. අථ සො අද්ධිකපුරිසො සුගණ්ඨවන කුසුම මාලාහි තං සීසං
අලංකරිත්වා පුගකුහුලිකාපුටෙ පක්ඛිපිත්වා සීසගති චෙගෙන අනුරාධපුරං
ගන්ත්වා ගොඨාභයස්ස දස්සෙසි, සො තං දිස්වා සඤ්ජනිතු මසක්කොත්තො
සංසයජ්ජත්තො අට්ඨාසි. අථ අද්ධිකපුරිසො රඤ්ඤා චුත්තවිධි මනුස්සරත්තො
තං සීසං ගහෙත්වා ආකාසෙ ඛිපිත්වා “සාමී! සිරිසඬ්ඝබොධිමහාරාජ! ත්ව
මෙත්ථ මෙ සක්ඛිහවා”ති අඤ්ජලිම්පග්ගහෙත්වා ආකාස මුද්දික්ඛමානො යාවි,
අථ තං දෙවතාධිග්ගහිතං සීසං නිරාලම්බෙ අම්බරෙ ලද්ධ පතිට්ඨං
ගොඨාභයස්ස අහිමුඛං හුත්වා.

98.

රාජා හමෙව සුහදො සිරිසඬ්ඝබොධි,
සීසජ්ජදාන විධිනාස්මි සම්ද්ධිවිත්තො;
ත්වං වාසි රජ්ජ සිරිලාභ සුබෙන දෙව,
එසොච හොතු පටිපන්න සහස්සලාහො’ති ආහ.

99. තං සුත්වා ගොඨාභයො සාමච්චො විම්භිතහදයො සීභාසනං සජ්ජෙත්වා
උපරි සෙතච්ඡත්තං කාරෙත්වා ඉධ දෙව! ඔතරාති යාවිත්වා තත්ථ ඔතිණ්ණං
තං සීසං නානාවිධාහි පූජාහි ආරාධෙත්වා නමස්සමානො බමාපෙත්වා මහතා

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

මහෙන ආලාහනකිව්වං කාරෙත්වා අඩිකං කහාපණසහස්සෙන තොසෙත්වා උයොයාපෙසි.

ඉති අප්ඤ්ඤානිකදාන පරිච්ඡෙදො අට්ඨමො.

100. සිරිසඩ්ඨබොධි රඤ්ඤො මහෙසී පන රඤ්ඤො පලාතභාවං ඤත්වා “අහඤ්ච තං අනුබ්බජාමි”ති අඤ්ඤතර වෙසෙන දක්ඛිණද්වාරෙන නික්ඛමිත්වා මග්ගං අජානන්ති උජුකමග්ගං පහාය තං තං ගාමං පවිසිත්වා සාමිකං අපස්සන්ති භයෙන සාලිත්තාය ච පච්ඡිතුමිපි අසහමානා මලය දෙස මෙව ගතොති වින්තෙත්වා වඩ්ඤ්ඤානිකමග්ගෙන ගච්ඡන්ති කොමලතාය සීසං ගන්තුමසක්කොන්ති කාලං යාපෙත්වා තස්ස අරඤ්ඤායතනස්ස සමීපගාමස්මිං රඤ්ඤොසිසදානප්පවත්තිං සුත්වා “සා හං වරාකී දස්සනමත්තමිපි නාලත්ථ”න්ති සොක පරිපුණ්ණහදයා තමෙව වනසණ්ඩං අධිරුය්හ හත්තුතො කලෙබරං විවිනන්ති සමීපගාමෙසු මහජනං පුච්ඡන්ති අවන්දිනසඩ්ඨකෙතත්තා තත්ථ තත්ථ විවරන්ති සමීපගාමවාසීනො බාලකා ගොපාලකා කට්ඨභාරිකා ඉත්ථියො ච එතිස්සා විලාපං සුත්වා කම්පිත හදයා තාය සද්ධිං විවරන්ති. සා එවං විලූපමානා භීතියං සුපුප්ඵිතං විමලවාලුකං වනගුම්ඛං දිස්වා තත්ථ නිපතිත්වා භූමියං පරිවන්තමානා අතිකරුණං විලාපමකාසි, සො පදෙසො අප්පාපි විධවාචන”න්ති වොහාරියති.

101. සා මහතා රොදන්තෙ රොදනෙන තංරත්තිංත ත්ථෙව බෙපෙත්වා පුන දිවසෙ ඉතො විතො ච විවරන්ති මහතා සොකග්ගිනා ඩය්හමානා සන්තාපං අධිවාසෙතුං අසක්කොන්ති එකස්මිං බුද්දක ජලාසයෙ නිපතිත්වා නිමුග්ගංයෙව මුච්ඡාවෙගෙන ද්වෙ තයො මුහුත්තෙ අතිවාහෙත්වා උපලද්ධපට්ඨොධා පරිලාහං නිබ්බාපෙසි, තං යානමෙතරහි ච “නිබ්බාණ පොක්ඛරණි”ති ච සමඤ්ඤං අලභි.

102. තතො උට්ඨහිත්වා අනුභූමිං අනුරුක්ඛං අනුසිලා තලං ගවෙසමානා සොණ්ඩි සමීපෙ සයමානං දෙවතාධිග්ගහෙන සිගාලාදිහඅනුපහතං සුක්ඛං කචණ්ඨරූපං දිස්වා සොකවෙග ඵලිපතනෙව හදයෙන දළ්භතරං තං අලිංගිත්වා සයි, තාව භොතෙ වෙකල්ලෙන දුරාගමනෙන තත්ථ තත්ථ නිපතිත සරීර සාතෙන ච නිලන්ත රූපා මුච්ඡා සමකාලමෙව කාලමකාසි.

103. සමීපගාම වාසීනො සන්තිපතිත්වා මුද්ධාහි සිත්තස්ස රඤ්ඤො ච මහෙසියා ච සරීරං අමහාදිසෙහි ඵුසිතුඤ්ච න යොග්ගං, වත්තමානස්ස රඤ්ඤො අනිවෙදයිත්වා ආලාහන කිව්වං කාතුමිපි න යුත්තන්ති

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

සම්මනෙතත්වා වස්සාතප නිවාරණාය කුටිං කත්වා
තිරච්ඡානප්පවෙසනිසෙධාය වතිඤ්ච කත්වා පක්කමිංසු.

104. ගොඨාභයො සිරිසඬ්ඝබ්බොධිරාජස්ස අනඤ්ඤ සාධාරණ
ගුණප්පබණ්ඩං අනුස්සරන්තො දහරකාලතො පටියාය වත්ථුත්තය
සරණපරායණතං නිව්චං සීලරක්ඛණං සුගතාගම විවික්ඛණත්තං
සකලකලාකොසල්ලං රජ්ජෙ අනත්ථිකතං දානසොණ්ඩ තං රක්ඛසදමනාදිකං
දුක්කරවරිතකඤ්ච තස්ස නාම සවෙනනස්ස න පිතිමාවහති විසෙසතො
“අද්ධිකදුග්ගතස්ස සහස්ස ලාභාය සහන්ථෙන සීසං කණ්ඨනාලතො
උද්ධරිත්වා දානං සීසස්සාපි නිරාලම්බෙ ආකාසෙ අවටියානංචාත්තතරාය
ගිරාය සාධිප්පායඤ්චෙනං නිවෙදනඤ්චෙනි අච්ඡරියං අබ්භූතං අධිට්ඨපුබ්බං
අස්සුත පුබ්බඤ්ච නිම්මලවරිතං මම මහාපරාධකලඬිකෙ නෙව සද්ධිං චිරකාලං
පවත්තිස්සති, අහො අහං සුවිරටියායිනා ඊදිසෙන අකිත්තිසද්දෙන සාධුහි
නිණ්දනියො භවිස්සාමි විසෙසතො පන නිව්චකාලං කල්‍යාණ මිත්තභූතස්ස
ඊදිසස්ස මහානුභාවස්ස අනපරෙධස්ස මහාපුරිසස්ස රජ්ජං අච්ඡිණ්දිත්වා වධං
කාරෙසිං අඤ්ඤදත්ථු මිත්තදුහිකම්මෙන අහං පළිවෙඨිතො භවිස්සාමි”ති
චිත්තෙත්තොයෙව භයසන්තා පෙහි නික්ඛන්ත සෙදො පවෙධමානො
කථමිදිසා මහාපාපා මොවෙස්සාමිති උප පරික්ඛි.

105. අථ තස්ස දණ්ඩකම්මස්ස කරණවසෙන උළාරං තරං කුසලකම්මං
කාතබ්බන්ති පටිභායි. අථ සො අමච්චෙ සන්තිපාතෙත්වා තෙහි සද්ධිං
සම්මන්තෙත්වා කත නිව්චයො මහා සඬ්ඝෙනෙව තථෙව අනුසිටියො මහතා
බලකායෙන සද්ධිං ගන්ත්වා තස්ස අරඤ්ඤායතනස්ස අවිදුරෙ
සෙනාසන්තිවෙසං කාරෙත්වා තස්ස මහාපුරිසස්ස දුක්කරපදාන සක්ඛිභූතං
පුඤ්ඤටියානං සයමෙව ගන්ත්වා සොණ්ඩිකා සමීපෙ අනුරූපටියානං
සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනො රාජානුභාවං දස්සෙන්තො ආලාභනටියානං
දෙවනගරමිව අලඬිකාරාපෙත්වා කෙවලෙහි මහන්තෙහි වණ්දනදාරුහි
උච්චතරං චිතකං කාරෙත්වා භාරෙන පමාණෙන ව රඤ්ඤො සීසසදිසං
ජම්බොනදකනකෙහි සකණ්ඨ නාළං සීසාකාරං සිප්පිහි කාරෙත්වා
කචණ්ඩරූපෙ සඬ්ඝටිත්වා විවිධ රතන සමුප්පලං සුවණ්ණකිරිටං
පිලණ්ඩාපෙත්වා මහෙසිඤ්ච තථෙව අලංකරිත්වා තෙ උභොපි
කාසිකවත්ථසදිසෙහි මහග්ග දුකුලෙහි අච්ඡාදෙත්වා අනෙකරතනබ්බිතං
සුවණ්ණසයනං ආරොපෙත්වා වණ්දන චිතකමත්ථකෙ යපෙත්වා
පරිසුද්ධපොති පාවකං ජාලෙත්වා අනෙක බත්තියකුමාරපරිවාරිතො සයමෙව
තත්ථ යත්වා අනෙකසප්පිසට්ඨකෙහි සිඤ්චිත්වා ආලාභන මුහුස්සවං කාරෙසි.

106. තට්ඨව දුතිය දිවසෙපි මහතා ජණෙන ආලාහනං නිබ්බාපෙත්වා තස්මිං යනෙ චෙතිය භවනං වට්ඨලාකාරෙත්තුං වට්ඨතීති චිත්තෙන්වා අමච්චෙ ආමන්තෙන්වා එතරහි අනෙකභූමිකං අතිවිසාලං කනකමය වට්ඨලසරං කාරෙත්තුං සකතා ආයති පරිහාරකානං අභාවෙන නප්පවත්තති රට්ඨවිලෙපකාපි සුවණ්ණලොහෙන නාසෙන්ති තස්මා අලොහනීයං සුඛපරිහාරාරහං පමාණයුත්තං වට්ඨලසරඤ්ච චෙතියඤ්ච නචිරස්සෙව කාතුං යුත්තන්ති මන්තෙන්වා මහාබලකායං නියොජෙන්වා චුත්තනියාමෙනෙව ද්විභූමකං වට්ඨල භවනං නිමිමාපෙත්වා තස්ස අඛින්නරෙ සුගතධාතුනිධානං පූජනීයං චෙතියඤ්ච කාරාපෙත්වා මහස්සදිවසෙ මහාසඬ්ඝස්ස තං දස්සෙන්වා “එසො භන්තෙ සිරිසඬ්ඝබොධි මහාරාජා පුබ්බෙ එකච්ඡත්තෙන ලඬ්ඝාතලෙ රජ්ජං කාරෙසි, ඉදානි මයා තස්ස රඤ්ඤො චෙතියරූපස්ස කිත්තිමය සරිරස්ස ඡත්තාධිජත්තං විය ද්විභූමකං වට්ඨලවිමානං කාරෙන්වා චෙතියසීසෙ කිරිටං විය කනකමයං ථූපිකඤ්ච යොජෙන්වා සබ්බෙහි දෙවමනුස්සෙහි මාන නීයනං චණ්දනීයනංව පාපිතො”ති වත්වා චෙතියසරස්ස අනෙකානි ගාමක්ඛෙන්තානි පරොසහස්සං පරිවාරජනංව නියාදෙන්වා පබ්බතපාදෙ අනෙකසත්තපාසාද පරිවෙණවඬ්ඝමන රත්තිට්ඨාන දිවාට්ඨාන ධම්මසාලාගොපුරපාකාරාදි අවයවසහිතෙ විවිධෙ සඬ්ඝාරාමෙ කාරෙන්වා තත්ථ වසන්තස්ස අනෙකානි සහස්සස්ස හික්ඛුසඬ්ඝස්ස නිව්චං පච්චයලාභාය අනෙකානි සපරිජනානි ගාමක්ඛෙන්තානි දත්වා “මහා ලෙඛරට්ඨස්ස සමුස්සිතධජායමානො අයං මහාවිහාරොලඬ්ඝා භූමිසාමිකානං බත්තිය ජනානං කුලධනභූතො සබ්බෙහි බත්තියෙහි අපරිභාපනිය විභවො නිව්චං පාලනීයො”ති මහාජනකායස්ස මජ්ඣෙ බත්තිය කුමාරානං ආදිසිත්වා අනුරුධපුරං ගතොපි තස්සෙ ව පාපකම්මස්ස නිරාකරනාය තෙසු තෙසු විහාරෙසු මහන්තානි පුඤ්ඤකම්මානි කාරොපෙසි, තතොප්පභූති ලඬ්ඝාධිපච්චාමුපගතෙ හි බත්තියෙහි මහා මච්චාදීහි ව සො හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරො අන්තරත්තරා පටිසඬ්ඛරියමානො අපරිභීන පරිහාරො පවත්තතකි.

ඉති වට්ඨලවිමානුජපත්ති පරිච්ඡෙදො නවමො.

107. අථාපරෙන සමයෙන කදාවි කස්මිං විහාරෙ නිවසතො මහා හික්ඛුසඬ්ඝස්ස අන්තරෙ කෙචි මහාටෙරො අම්භොකාසිකො හුත්වා අන්තොවිහාරෙ එකස්මිං පදෙසෙ නිසිදිත්වා භාවනමනුයුජන්තො විපස්සනං වඩ්ඤ්ඤත්වා මහාමෙදනියා නිග්ඝොසෙන ආකාසං පුරෙන්තො අරහත්තං පාපුණි.

108. තදා උපතිස්සො නාම රාජා රජ්ජං කාරොන්තො නිසිඨසමයෙ භයාවහං තං පට්ඨසද්දං සුත්වා කිං වා මෙහවිස්සතිති සන්තාපෙන නිද්දං අලහමානො සොකෙන සන්තප්පෙති, අප්පං සෙතච්ඡත්තා ධිවත්ථා දෙවතා “මහායි මහාරාජ! ඉතො කාරණාකිද්විතෙ අවමඬගලං නත්ථි හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරෙ කෙච් මහාථෙරො අරහත්තං පාපුණ්ඨි”ති ආහ, තස්ස අරහත්තප්පත්තිකාලෙ පට්ඨනිග්ගොසස්ස කාරණං කිංතු චුත්තෙ සො ථෙරො පුබ්බෙ පුඤ්ඤකම්මං කරොන්තො ආකාසෙන සද්ධිං පට්ඨං උන්නාදෙන්වා අරහා භවෙය්‍යන්ති පත්ථනං යපෙසි තස්ස ඵලමිදන්ති සමස්සාසෙසි.

109. තං සුත්වා රාජා අවසෙසහික්ඛුනං අරහත්ථප්පත්තිතො විසිට්ඨතරො තස්ස කිලෙසච්ඡයොති පසන්නහදයො තං මහාථෙරං නමස්සිත්වා තස්ස අසවක්ඛයස්ස මහුස්සවෙ ආසනභූතං භූමිප්පදෙසද්ව පාසාදකරණවසෙන සම්මානිස්සාමීති චිත්තෙන්වා මහාබලකායමාදාය තත්ථ ගන්ත්වා තස්මිං පදෙසෙ පඤ්චභූමකං මහාපාසං කාරොන්වා විවිධ චිත්තකම්මෙහි සමලඬිකාරාපෙත්වා කනක බව්ත තම්බමය පත්ථරෙහි ඡාදෙන්වා දෙවවිමානං විය සප්පෙන්වා තං බිණාසව මහාතෙරං සහික්ඛුසඬ්ඨං තත්ථ වාසෙන්වා චතුහි පච්චයෙහි උපට්ඨාපෙත්වා සපරිජනාති ගාමක්ඛෙන්තාති පාසාදසන්තිකාති කත්වා පක්කාමි.

110. තතො දීසස්ස අද්ධුනො අච්චයෙන මලයදෙසවාසිනො කෙච් චොරා එකතො හුත්වා ගාමවිලොපං කත්වා මහන්තෙන ධනලාභෙනමත්තා ධනං දත්වා බලකායං උප්පාදෙන්වා යෙභුයො සෙරිනො හුත්වා මහන්ත මහන්තෙ විහාරෙව විලුම්පන්නා සුවණ්ණපත්ථරච්ඡදනං ගණ්හන්තා මහාපාසාදං විද්ධංසිත්වා පාතයිංසු.

111. තදා මොග්ගල්ලානො නාම රාජා රජ්ජං කාරොන්තො තං පවත්තිං සුත්වා තෙසං සන්තිකෙ වරෙ පසෙන්වා දානසාමහෙදෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං හිණ්දි, තෙ චොරා හිණ්දන්තා ඉතරෙතරෙහි යුජ්ඣිත්වා සයමෙව දුබ්බලා අනෙසුං, අප්පො රාජා තෙ අසමග්ගෙ ඤත්වා අත්තනො සෙනං ගහෙන්වා තත්ථ ගන්ත්වා තෙ විසුං විසුං ගහෙන්වා නිග්ගය්‍හ රට්ඨෙ අභයහෙරිං වරාපෙත්වා ජනපදං සුප්පතිට්ඨිතං කත්වා තෙහි අපවිද්ධවිහාරෙ පාකතිකෙ කාරොන්වා මහාපාසාදං සුවණ්ණ ගණ්හනකාලෙ පාතෙසුං තී සුත්වා “පුබ්බෙවිය සුවණ්ණපත්ථරෙහි ඡාදිතො පච්ඡාපි ඊදිසි විපත්තිජායිස්සති”ති ඤත්වා තෙභූමකං කාරොන්වා යථාපුරෙ පාසාදං නිම්මාපෙත්වා මත්තිකා පත්ථරෙහි ඡාදෙන්වා වට්ටුලහවනං පටිසංඛාරොන්වා සබ්බසඬ්ඨසාරාමඤ්ච පාකතිකං කාරොන්වා පක්කාමි.

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

ඉති පාසාදුප්පත්ති පරිච්ඡේදො දසමො.

112. අථ ලඬිකාලඬිකාරභූතෙසු විසාලපුඤ්ඤද්ධිවික්කමෙසු රතනත්තයමාමකෙසු අනෙකෙසු ලඬිකානාථෙසු කිත්තිපුඤ්ජාවසෙසෙසු ජාතෙසු අපෙතනීතිමග්ගෙසු රජ්ජපරිපානොච්ඡිධානවිරහිතෙසු මුදුහුකෙස්වෙවාමච්ඡනෙසුච යෙහුයොන අඤ්ඤමඤ්ඤං විරුද්ධෙසු චත්තමානෙසු ලඬිකාවාසීනං පුරාකතෙන කෙනාපි දාරුණෙන පාපකම්මිනා නානාදෙසවාසීනී අවිදිතසත්ථුසමයා පවිට්ඨමිච්ඡාදිධිගහණා පච්චත්ථිසෙනා ජම්බුදීපා ඉධාගමිම සකලලඬිකාදීපං අනෙකාතඬික සඬිකුලමකාසි.

113. තදාතාය පච්චත්ථිසෙනාය ගාල්හතරං නිජ්ජිළියමානා රාජ රාජ මහාමත්තාදයො අනෙකසහස්සජනකායා ච භයච්ඡිතභද්‍රයාසකතාණ ගවෙසිනො ජඬිඬිතගාමනිගමනගරා තත්ථ තත්ථ ගරිදුග්ගාදො කිච්ඡෙන වාසං කප්පෙසුං තතො සුගතදසනධාතුරක්ඛාධිකතා උත්තරමූලවාසිනො මහායතයො දන්තධාතුද්ව පත්තධාතුවරද්ව ගහෙත්වා කුන්තමලයාහිධානං ගිරිදුග්ගං දුප්පවෙසංජනපදමුපාගමිම තත්ථාපි තමපටිජග්ගිකුමසමත්ථා භූමියං නිදහිත්වා යථාකාමං ගතා.

114. තතො පුබ්බෙ ජයමහාබොධිදුමිණ්දෙන සහ සකලජම්බුදීපාධිපතිනා දිනකරකුලතිලකෙන ධම්මාසොකනරිණ්දෙන පෙසිතානං අත්තනා සමාන ගොත්තානං රාජපුත්තානං නත්තපන්නතාදිපරමිපරාගතස්ස විජයමල්ලනරාධිපස්ස ඔරසපුත්තො විජයබාහු නරිණ්දා නාම රාජා සුවිඤ්ඤාතබ්බසමයන්තරො සත්තසමාවිණ්ණ සුනීතිපථො සම්පන්නබලවාහනො ජම්බුද්දොණිං නාම පුරවරංමාපෙත්වා තත්ථ වසන්තො මහතා බලකායෙන කතසකලපච්චත්ථිච්ඡයොකුන්ත මලයභූමිජ්ජදෙසතො භගවතො දන්තධාතුව්චාරකං පත්තධාතුවරඤ්ච ආභරාපෙත්වා සුරසන්දනසදිසමතිවිරොචමානං විමානං මාපෙත්වා තස්මිං තං ධාතුයුගලං නිවෙසෙත්වා මහතා උපහාරවිධානා සාදරමුපට්ඨහන්තො භගවතො චතුරාසිතිධම්මක්ඛණ්ධෙන මහන්තං පුඤ්ඤාපදානං ජනයන්තො ධම්මිකසිරිසඬිසබොධිමහාරාජසිරොදානාපදානසිද්ධක ඛත්තභූතෙ අනෙකඬිණාසවසහස්ස වරණරජොපරිපූතමනොභරභූමිභාගෙ ගොඨාභයමහාරාජෙන කාරිතෙ හත්ථවනගල්ලමහාවිහාරමණ්ඩනායමානෙ වට්ටුලවිමානෙපුරා රට්ඨ විලොපාගතාය වොලකෙ රළාදිකාය තිත්ථියසෙනායමහාවෙතියං උදරෙ හින්තමත්තෙ ජීවිතෙ විය ධාතුභට්චාරකෙ අත්තරහිතෙ හදයචත්ථුමංසමීච සුවණ්ණරන්තාදිකම පහරිත්වා විද්ධස්තං පිණ්ණුධාරවිධිනා පටිසංචරොන්තො පුජ්ථාධානත්ත යතො පට්ඨාය සක්කච්චං.

විනාපෙත්වා මහත්තං සුවණ්ණං දුට්ඨකාමහද්ව කාරෙත්වා සපරිජනානි
ගාමක්ඛෙත්තාදීනි ච දත්වා තත්ථ නිවසන්තානං භික්ඛූනං නිබද්ධදානවට්ටං
පට්ඨපෙත්වා තං හත්ථවනගල්ල මහා විහාරං සබ්බථා සමිද්ධමකාසී.

115. අථ තස්මිං ලඬකානාටෙ කිත්තිසරීරාවසෙසෙ ජාතෙ තස්ස තුජවරො
පරක්කමභූජො නාමරාජා අම්භාකං හගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
බොධිමූලෙ නිසීදිත්වා මාරබලං විධමෙත්වා සම්බොධිරජ්ජප්පත්තිතො පට්ඨාය
අට්ඨසනාධිකවස්සහස්සෙ චතුර්විසතියා ච චච්ඡරෙසු අතික්කන්තෙසු
සම්පත්තරජ්ජාභිසෙකො අනෙකවිධසඬගහවත්ථුහි සඬගහිතමහාජනො
චතුපච්චයදානෙන සත්තසමාරාධිතා නෙකසහස්සභික්ඛුසඬසො
භුජබලවිධුතාරාතිරාජකුලාවලෙපො අනෙක මණ්
රත්තසමුබ්භාසිතරතනකරණ්ඩකඤ්ච පඤ්චහි සුවණ්ණසහස්සෙහි
සොචණ්ණකරණ්ඩකඤ්ච පඤ්චවීසතියා රජතසහස්සෙහි රජතකණ්ඩකඤ්ච
දායාධාතුහදන්තස්ස කාරාපෙත්වා අතීව පසන්තහදයො සුහුමුත්තෙන තත්ථ
සම්පයන්තො අත්තනොනගරඤ්ච ධන්තධාතුමණ්දිරඤ්ච සක්කඤ්චං
සමලඬකාරාපෙත්වා බහුමාන පුරස්සරොදසනධාතුවරමාදාය අනෙකානි
හගවතො වරියාපදානානී සමනුස්සරිත්වා පුරා නෙකභූපතයො
පාටිභීරසණ්දස්සනෙන පසාදිතා ඉති පවත්තකථාමතරසෙනෙව මෙ
සවනයුගලං පරිපීනිතමධුනාපි කෙනචි පාටිහාරියවිසෙසෙන මම
චක්ඛුපට්ඨලාහො සථලො කාතබ්බොති සාදරමාරාධනමකාසී.

116. තස්මිං බණ්ණෙ සා දසනධාතු තස්ස කරපඬකජෙ
රාජහංසිවිලාසමාතන්වතී පාටිභීරමකාසී. කථන්ති චෙ? යථා අන්තිමහවෙ මාතු
තුච්ඡිතො ජාතමත්තොව බොධිසත්තො
නරවරකරතොපතීතදුකුලවුම්බටකතො ඔතරන්තොව බාලො සමානොපි
සොළසවස්සුද්දෙසිකො විය අමණ්ඩිතොපි අනෙකවත්ථාහරණවිභූසිතො විය
භූමියා ගච්ඡන්තොපි ආකාසෙන ගච්ඡන්තො විය සබ්බෙසං ජනානං පටිභාසී,
තථෙව තත්ථ තදා දන්තධාතුහට්ඨාරකො සුගබ්බිමිබා කාර සලක්ඛණාවයවෙන
රූපෙන භාසමානො අනෙකවිධරංසිනිකරෙ විකිරන්තො තත්ථ සන්තිපතිතානං
ජනානං මානනං ජානෙසී. චුත්තඤ්ඤි.

117.

“ලඬකාධිනාටකරපඬකජ රාජහංසි,
නිම්මාය සා දසනධාතු මුනිණ්දරූපං;
නෙකෙහි රංසිවිසරෙහි සමුජ්ජලන්තී,
සබ්බාදිසා ච විදිසා සමලඬකරිත්ථ.

118.

දිස්වා තමබිභූතමතීව පසන්නවිත්තො,
සම්පත්තවක්කරතනො විය චක්කවත්ති;
සෙට්ඨෙහි නෙකරතනාහරණාදිකෙහි,
පුජෙසි ධාතුමසමං මනුජාධිනාථො.

119. තතො ජීනදන්තධාතුවරප්පසාදකාලමිහි තෙජොබලපරක්කමමහිමො
පරක්කමබාහුමහානරිණ්දො පුලත්ථිපුරනිවාසිනිං කතලොක සාසනවිලොපං
සරාජිකමනෙකසහස්සසංඛ වොලකෙරළවාහිනිව
නෙකදෙසමහිපාලමත්තමාතඨගකෙසරිවික්කමං දුරතික්කමං
ලොකසාසනසඨගහකරණවසෙන වවිතසකලලොකං සම්පන්තබලවාහනං
ලඬිකාරජ්ජගහණත්ථිනං තම්බලිඬිගවිසයාගතමතිසාහසං
වණ්දහානුමනුජාධිපංච සසාමන්තකහවනමුපනීය සකල
ලඬිකාදීපමෙකච්ඡත්තංවිධාය අත්තනොපිතුමහාරාජතො
දිගුණංලොකසාසනසඨගහං කරොන්තො කදාචි සඬිසස්ස
කඨිනච්චරානිදාතුකාමො කප්පාසපරිකම්මකන්තනාදිකානි සබ්බකරණීයානි
එකාහෙනෙව නට්ඨපෙත්වා පච්චෙකමනෙකමහග්ග ගරුහණ්ඩමණ්ඩිතානි
සසාමණිකපරික්ඛාරානි අසිතිමත්තානි කඨිනච්චරානි දාපෙත්වා ලොකස්ස
සාධුවාදෙන දසදිසං පුරෙසි.

120. එවමඤ්ඤානිපි බහුනි ලොකවිම්භයකරානි පුඤ්ඤපදානානි
සම්පාදෙන්තො සො පරක්කමබාහුමහානරිණ්දො හත්ථවනගල්ල විහාරෙ
අත්තනො පිතුමහාරඤ්ඤො ආළාහනට්ඨානෙ මහාවෙනියං බණ්ඩාපෙත්වා
තත්ථෙව අණෙකඛිණාසවසහස්සපරිභුත්තං පාසාදවරං චිරකාල විනට්ඨං සුත්වා
ධනුකෙතකිවත්ථුවංසෙ ජාතං සද්ධාදිගුණසම්පත්ති සමුදිතං පතිරාජදෙව
නාමකං අමච්චවරං පෙසෙත්වා තෙන අනෙකසහස්සධනපරිච්චාගෙන
භූමිත්තිතයමණ්ඩිතං සුමනොහරං පුරෙ පියතං පාසාදං කාරාපෙත්වා තත්ථ
නිවසන්තානං අනෙකසං භික්ඛූනං නිබද්ධ පච්චයදානං පවත්තෙසි.

121. තත්ථෙව වට්ඨලවිමානස්ස හෙට්ඨිමතලෙ ගොපානසියො යපෙත්වා
සමන්තා ඡදනරූපං කාරෙත්වා ද්විභූමකං විමානං තිභූමකමකාසි
තත්ථෙවලඬිකාදීපෙ අභූතපුබ්බං ජීනමණ්දිරං කාරාපෙතුකාමො
වට්ඨලවිමානතො උත්තරදිසාහාගෙ පයමං පොරිසප්පමාණං සිලාතලපරියන්තං
බණ්ත්වා පංසුනි අපනෙත්වා නදීවාලුකාහි පුරෙත්වා
කුඤ්ජරරාජවිරාජිතආධාරබණ්ඩකතො පට්ඨාය යාව ථූපිකං අට්ඨංසවිහාගෙන
භිත්තිවිජදනානි විහත්තානි කත්වා පච්චෙකං

හත්ථවනගල්ලවිහාර වංසො

නානාවණ්ණවිවිත්තානමට්ඨවිධානං භික්ඛීහාගානමුපරි
කෙලිපරිහාසරසජනකනානාවෙසවිලාසභූසිතපඤ්ඤානුකකිංකරපරිගතවිටද්ධකම
ණ්ඩලමණ්ඩිතං පමුඛපරියන්තෙ විවිධවිත්තරූපමනොහරමුවචතරං ඉසීකාහි
නිවිතං කතසුඛාපරිකම්මං මකරතොරණමණ්ඩලඤ්ඤා නිමිමිතිත්වා
අන්තොවිරචිතාති මනොහරමාලාකම්මලතා කම්මාදි නානාවිධ විත්තකම්ම
සමුප්ප්පලං සුවිහිතසොපානද්වාරකවාටං සමලඬිකතට්ඨානලීලිභමනොහර
සජ්චජිනසං කාසපට්ඨිමිබරූපවිභූසිතං පට්ඨිමිබස්ස දක්ඛිණතො සනසිලාවිහිත
සුගතරූපපතිමණ්ඩිතං තිභූමකං මහා විමානං කාරෙසි.

ඉති අට්ඨංස විමානුප්පත්තිපරිච්ඡෙදො ඵකාදසමො.

122.

විද්ධස්තසංඛරණතො නවකම්මුනාවා,
බෙත්තාදිදානවිධිනාව අනාගතෙපි;
යෙ සාධවො පරිහරන්ති ඉමං විහාරං,
නාමද්ව කාරම්පි තෙසම්භාලිබන්තු.

සබ්බදාතං ධම්ම දාතං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතීං ධම්ම රතීං ජිනාති
තණ්හාක්ඛයෝ සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමෝ ධම්මරතෝ - ධම්මං ධුත්ථිච්ඡන්දයං;
ධම්මං ධුත්ථස්සරං නික්ඛු - සද්ධම්මා හ පරිනායති.

(ධම්මපදය නික්ඛු වග්ගො)

ධම්මෝ පතොසො සුගතාප්පසන්ථෝ,
තරණීච සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීනි අමස්සනීයෙතා,
රසො රසානං පරමෝ නිලොකෙ.

මහාගඳො මච්චුපරා පහානො,
සබ්බිනිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බන්ති දානෙත ච කප්පරුක්ඛො,
චිත්තමණී අද්දසටොච ධම්මො.

ධම්මං විනා තන්ති ජිනාච මානා,
තමෙව තාණං සරණං පනිට්ඨා;
තස්මා හි තො කිච්චමඤ්ඤප්පනාය,
සුඤ්ඤාච ධාරෙච වරාච ධම්මෙ.

(භස්වාහිනී)

චිරං නිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම උත්තම පිණිසයි.....